

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
COUR EUROPEENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

lipanj 2022.

Informacije sadržane u ovom informativnom letku nisu obvezujuće za Sud niti su iscrpne

Neovisnost pravosudnog sustava

Članak 6. stavak 1. (pravo na pošteno suđenje – neovisni sud) [Europske konvencije o ljudskim pravima \(„Konvencija“\)](#):

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo, protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. (...)”

Neovisnost i pravo na pošteno suđenje

Remli protiv Francuske

23. travnja 1996.

Ovaj se predmet odnosi na odbijanje zahtjeva francuskog okrivljenika alžirskog podrijetla, od strane suda za teška kaznena djela, da se u zapisnik službeno unese rasistička primjedba koju je navodno iznio jedan od porotnika izvan sudnice, a koja je zabilježena pisanom izjavom svjedoka. Podnositelj zahtjeva posebno je prigovorio da njegov predmet nije ispitao nepristrani sud.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije. Osobito je istaknuo da je člankom 6. stavkom 1. svakom nacionalnom sudu nametnuta obveza da provjeri predstavlja li, s obzirom na svoj sastav, „nepristrani sud” kad je, kao u predmetu podnositelja zahtjeva, to bilo osporeno iz razloga koji se nije odmah doimao očigledno neosnovanim. U ovom predmetu sud za teška kaznena djela nije proveo takvu provjeru, čime je podnositelja lišio mogućnosti da ispravi situaciju koja je u suprotnosti s pretpostavkama Konvencije, ako se to pokaže potrebnim. To utvrđenje, **uzimajući u obzir povjerenje koje sudovi moraju poticati kod osoba u svojoj nadležnosti**, bilo je dovoljno da Sud presudi da je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

Stafford protiv Ujedinjene kraljevine

28. svibnja 2002. (veliko vijeće)

Podnositelj zahtjeva, koji je prethodno osuđen na kaznu doživotnog zatvora, uvjetno je otpušten na slobodu. Vraćen je u zatvor nakon optužbi za krivotvorenje, a državni tajnik kasnije je naložio njegovo daljnje lišenje slobode u skladu s izvornom kaznom doživotnog zatvora.

Sud je posebno istaknuo da pojam diobe vlasti između izvršne i sudbene vlasti ima sve veću važnost u njegovoj sudskoj praksi. U tom je predmetu za puštanje podnositelja zahtjeva na slobodu bio ovlašten državni tajnik, a ne povjerenstvo za uvjetni otpust. U predmetu podnositelja zahtjeva Sud je posebno smatrao da je došlo do **povrede članka 5. stavka 1.** (pravo na slobodu i sigurnost) Konvencije, utvrdivši da ovlasti izvršne vlasti za donošenje odluka o lišenju slobode na temelju percipirane bojazni od budućeg nenasilnog kaznenog ponašanja nepovezanog s izvornom osudom za ubojstvo nisu u skladu s duhom Konvencije i njezinim naglaskom na vladavinu prava i zaštitu od proizvoljnosti.

Luka protiv Rumunjske

21. srpnja 2009.

Nakon što ga je 1999. otpustilo trgovačko društvo u kojem je radio kao jedan od rukovoditelja i voditelj odjela IT-a, podnositelj zahtjeva podnio je tužbu radi ukidanja te odluke i naknade štete. Domaći sud presudio je u njegovu korist u pogledu oba njegova zahtjeva, no nakon toga uslijedilo je nekoliko postupaka koji su se odnosili na izračun naknade štete i izvršenje odluke. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da sudovi nisu bili

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

nepristrani i neovisni jer su, konkretno, suci porotnici („sudski pomoćnici“) odlučivali o njegovu predmetu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da su bojazni podnositelja zahtjeva u pogledu nedostatka neovisnosti i nepristranosti suda bile objektivno opravdane. Posebno je podsjetio da je, kako bi se utvrdilo može li se sud smatrati „neovisnim“, potrebno, među ostalim, uzeti u obzir način imenovanja njegovih članova i trajanje mandata, postojanje jamstava zaštite od vanjskih pritisaka i pitanje ostavlja li to tijelo dojam neovisnosti. U predmetu podnositelja zahtjeva Sud nije osporio prednost sudova sastavljenih od različitih profesionalnih sudaca i sudaca porotnika u područjima u kojima je iskustvo potonjih nužno za utvrđivanje određenih pitanja koja se mogu pojaviti u takvim predmetima. Nadalje je istaknuo da takav sustav, koji postoji u nizu država stranki Konvencije, sam po sebi nije protivan Konvenciji. Međutim, uloga i dužnosti „sudskih pomoćnika“ kako su propisani rumunjskim zakonodavstvom u relevantno vrijeme doveli su do njihove ranjivosti na vanjske pritiske, a domaćim pravom nisu osigurana dovoljna jamstva u pogledu njihove neovisnosti u obavljanju dužnosti. Među ostalim, nisu bili nesmjernjivi ili zaštićeni od prijevremenog prestanka njihovih dužnosti, a mogli su obavljati i druge funkcije i aktivnosti koje su im povjerile organizacije u čije su ime izabrani (udruženja poslodavaca i sindikati).

Kriteriji neovisnosti

Zakonom ustanovljeni sud

Zand protiv Austrije

12. listopada 1978. (izvješće Europske komisije za ljudska prava¹)

Podnositelj je jedno vrijeme radio kao zlatar u radionici, a njegov je poslodavac protiv njega podnio tužbu radi naknade određene štete. Prigovorio je da radni sud koji je odlučivao u njegovu predmetu nije bio neovisni i nepristrani zakonom ustanovljeni sud.

Europska komisija za ljudska prava smatrala je da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u podnositeljevu predmetu, utvrdivši konkretno da je radni sud bio neovisni sud. Komisija je posebno podsjetila da se izraz „neovisni“, na način na koji se tumači u sudskoj praksi Komisije i Europskog suda za ljudska prava, sastoji od dva elementa – neovisnosti sudova od izvršne vlasti i neovisnosti sudova od stranaka u postupku. Ujedno je istaknula da je, prema sudskoj praksi Suda, cilj izraza „ustanovljen zakonom“ u članku 6. stavku 1. Konvencije osigurati „da sudska organizacija u demokratskom društvu ne ovisi o odluci izvršne vlasti, već da bude uređena zakonom koji donosi parlament“.

Kleyn i drugi protiv Nizozemske

6. svibnja 2003. (veliko vijeće)

Podnositelji zahtjeva, fizičke osobe i trgovačka društva čiji su se domovi ili poslovni prostori nalazili na mjestu ili u blizini mjesta tračnica nove željezničke pruge u izgradnji koja prolazi kroz Nizozemsku od rotterdamske luke do njemačke granice, sudjelovali su u postupku protiveći se odluci o utvrđivanju točne trase željezničke pruge. Odluka o trasi donesena je u okviru postupka propisanog Zakonom o planiranju prometne infrastrukture. Podnositelji su ustvrdili da se Odjel za upravne sporove Državnog vijeća koji je odlučivao u sporu ne može smatrati neovisnim i nepristranim sudom jer Državno vijeće ima i savjetodavnu funkciju jer daje savjetodavna mišljenja o nacrtima zakona i pravosudnu funkciju jer odlučuje o žalbama na temelju upravnog prava.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da se bojazni podnositelja zahtjeva u pogledu nedostatka neovisnosti i nepristranosti Odjela za upravne sporove ne može smatrati objektivno opravdanima. Sud je posebno istaknuo da iako pojam diobe vlasti između političkih tijela vlade i sudstva ima sve veću važnost u

¹. Zajedno s Europskim sudom za ljudska prava i Odborom ministara Vijeća Europe, Europska komisija za ljudska prava, koja je zasjedala u Strasbourgu od srpnja 1954. do listopada 1999. godine, nadzirala je ispunjavanje obveza država ugovornica na temelju Europske konvencije o ljudskim pravima. Komisija je prestala postojati kad je Sud postao stalan 1. studenoga 1998. godine.

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

praksi Suda, ni članak 6. ni bilo koja druga odredba Konvencije od država ne zahtijeva pridržavanje bilo kakvih teoretskih ustavnih pojmova u vezi s dopuštenim granicama interakcije vlasti. Pitanje je uvijek bilo jesu li u pojedinom predmetu ispunjeni zahtjevi iz Konvencije, a Sud se bavio isključivo pitanjem je li u okolnostima konkretnog predmeta Odjel za upravne sporove ostavljao potrebni „dojam“ neovisnosti ili imao potrebnu „objektivnu“ nepristranost.

Gurov protiv Republike Moldavije

11. srpnja 2006.

Nakon spora s osiguravajućim društvom u vezi s ugovorom koji je sklopila, podnositeljica zahtjeva pokrenula je parnični postupak u kojem je zatražila da se osiguravajućem društvu naloži da joj isplati mirovinu. Podnositeljica je prigovorila da nije imala pošteno suđenje pred zakonom ustanovljenim sudom zbog isteka mandata jednog od sudaca koji su odlučivali u njezinu predmetu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da podnositeljčin predmet nije ispitao zakonom ustanovljeni sud. Posebno je istaknuo da je moldavska Vlada priznala da su u relevantno vrijeme suci čiji je mandat istekao bili ovlašteni nastaviti obavljati svoju dužnost na neodređeno vrijeme, odnosno dok predsjednik ne odluči o pitanju njihova imenovanja, te da nije postojalo zakonodavstvo kojim je bilo uređeno to pitanje. U tim okolnostima Sud je smatrao da sudjelovanje suca čiji je mandat istekao na ročištima u predmetu podnositeljice zahtjeva nije imalo pravnu osnovu. Osim toga, ta je praksa bila protivna načelu da organizacija sudova u demokratskom društvu ne smije ovisiti o diskrecijskoj ovlasti izvršne vlasti.

Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine

18. srpnja 2013. (veliko vijeće)

Sud Bosne i Hercegovine osudio je oba podnositelja zahtjeva za ratne zločine počinjene protiv civilnog stanovništva tijekom rata 1992. – 1995. Prvi podnositelj zahtjeva posebno je prigovorio da njegov predmet nije pravično ispitao neovisni sud. Ustvrdio je da sud koji je odlučivao u njegovu predmetu nije bio neovisan u smislu te odredbe, osobito zbog toga što je dvoje članova suda imenovao Ured visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu na razdoblje od dvije godine s mogućnošću ponovnog imenovanja.

Sud je prigovor prvog podnositelja zahtjeva podnesen na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan, utvrdivši da nema razloga dovesti u pitanje utvrđenje Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u ovom predmetu da je Državni sud bio neovisan. Posebno je utvrdio da nema razloga za sumnju da su međunarodni suci Državnog suda bili neovisni u odnosu na političke organe Bosne i Hercegovine, stranke u predmetu i instituciju visokog predstavnika. Imenovanje međunarodnih sudaca bilo je motivirano upravo željom da se ojača neovisnost vijeća Državnog suda koja odlučuju o ratnim zločinima i vrati povjerenje javnosti u pravosudni sustav. Nadalje, činjenica da su dotični suci koji su bili upućeni na rad na Državni sud bili odabrani među profesionalnim sucima u svojim zemljama predstavljala je dodatno jamstvo zaštite od vanjskih pritisaka. Doduše, njihov je mandat bio relativno kratak, no to je razumljivo s obzirom na privremenu prirodu međunarodne prisutnosti na Državnom sudu i mehanizme međunarodne razmjene stručnjaka.

Guðmundur Andri Ástráðsson protiv Islanda

1. prosinca 2020. (veliko vijeće)

Predmet se odnosio na tvrdnju podnositelja zahtjeva da novi islandski Žalbeni sud (*Landsrettur*) koji je potvrdio njegovu osudu za prometne prekršaje nije bio „zakonom ustanovljen“ sud zbog nepravilnosti u imenovanju jednog od sudaca koji je ispitivao njegov predmet.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da je podnositelju zahtjeva uskraćeno pravo na zakonom ustanovljeni sud zbog toga što je u njegovu suđenju sudjelovao sudac na čije su imenovanje negativno utjecale ozbiljne nepravilnosti koje su narušile samu bit tog prava. Konkretno, s obzirom na potencijalne implikacije utvrđivanja povrede i važne interese koji su u pitanju, Sud je zauzeo stav da pravo na zakonom ustanovljeni sud ne bi trebalo tumačiti preširoko na način da bi svaka

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

nepravilnost u postupku imenovanja suca mogla ugroziti to pravo. Stoga je razvio test od tri koraka za utvrđivanje toga jesu li nepravilnosti u određenom postupku imenovanja suca bile toliko ozbiljne da dovode do povrede prava na zakonom ustanovljeni sud. Zatim je presudio kako slijedi. Proteklih je desetljeća u islandskom pravnom okviru kojim se uređuju imenovanja sudaca došlo do važnih promjena s ciljem ograničavanja diskrecijske ovlasti ministra u postupku imenovanja i posljedičnog jačanja neovisnosti pravosuđa. Kontrole ministarske ovlasti dodatno su pojačane u vezi s imenovanjem sudaca u novoosnovani Žalbeni sud, pri čemu je bila zadaća parlamenta odobriti svakog kandidata kojeg je predložila ministrica pravosuđa, u svrhu povećanja legitimiteta tog novog suda. Međutim, kao što je utvrdio islandski Vrhovni sud, prilikom imenovanja četvero sudaca novog Žalbenog suda došlo je do povrede tog pravnog okvira, posebno od ministrice pravosuđa. Iako je ministrica bila zakonom ovlaštena odstupiti, pod određenim uvjetima, od prijedloga odbora za evaluaciju, ona je zanemarila temeljno postupovno pravilo koje ju je obvezivalo da svoju odluku temelji na dostatnoj istrazi i ocjeni. To je pravilo predstavljalo važan mehanizam zaštite za sprječavanje ministra da djeluje iz političkih ili drugih neprimjerenih motiva koji bi narušili neovisnost i legitimnost Žalbenog suda, a njegovo je kršenje bilo istovjetno vraćanju diskrecijskih ovlasti koje je ministar pravosuđa prethodno imao u kontekstu imenovanja sudaca, čime su poništena važna ostvarenja i jamstva koja su proizašla iz zakonodavnih reformi. Naposljetku, Sud je podsjetio da su postojala daljnja pravna jamstva za ispravljanje povrede koju je počinila ministrica, kao što su parlamentarni postupak i krajnja zaštitna mjera sudskog preispitivanja od strane domaćih sudova, no pokazalo se da su sve te zaštitne mjere nedjelotvorne, a diskrecijska ovlast koju je ministrica iskoristila da bi odstupila od ocjene odbora za evaluaciju ostala je neograničena.

Xhoxhaj protiv Albanije (vidi i odjeljak „Odnos s drugim konvencijskim pravima“)

9. veljače 2021.

Ovaj se predmet odnosi na sutkinju Ustavnog suda koja je bila razriješena dužnosti po završetku postupka pokrenutog u vezi s njom, u okviru izvanrednog postupka za preispitivanje sposobnosti svih sudaca i javnih tužitelja u zemlji za obnašanje dužnosti, odnosno postupka provjere sposobnosti². Podnositeljica je prigovorila, među ostalim, da tijela odgovorna za provedbu postupka provjere nisu bila neovisna i nepristrana, a posebno da članovi tih tijela nisu bili odgovarajuće profesionalni i iskusni jer su imenovani bez ikakvog sudjelovanja sudbene vlasti.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu navodnog nedostatka neovisnosti i nepristranosti tijela za provjeru sposobnosti. Konkretno, Sud je smatrao da, s obzirom na dovoljno jasnu pravnu osnovu (odnosno Ustav i Zakon o provjeri sposobnosti) na kojoj se temeljilo osnivanje Neovisnog kvalifikacijskog povjerenstva i Žalbenog vijeća, njihova isključiva nadležnost da provode prijelazno preispitivanje sposobnosti sudaca, javnih tužitelja, pravnih savjetnika i pomoćnika, kao i njihov sastav u predmetu podnositeljice zahtjeva, tijela za provjeru sposobnosti uspostavljena su i sastavljena na legitiman način i stoga su predstavljala „zakonom ustanovljen(e) sud(ove)“. Sud je nadalje istaknuo da nakon imenovanja tijela za provjeru sposobnosti nisu bila izložena nikakvim pritiscima izvršne vlasti tijekom preispitivanja predmeta podnositeljice zahtjeva. Činjenica da članovi tih tijela nisu odabrani iz redova aktivnih profesionalnih sudaca u skladu je s duhom i ciljem postupka provjere sposobnosti, posebno jer se time nastojalo izbjeći pojedinačne sukobe interesa i osigurati povjerenje javnosti u taj proces. Ograničeno trajanje njihova mandata bilo je razumljivo s obzirom na izvanrednu prirodu postupka provjere sposobnosti. Sud je uvjeren i da su domaćim zakonodavstvom osigurana jamstva u pogledu nemogućnosti njihova razrješenja i njihova pravilnog funkcioniranja.

² Godine 2016. albanski parlament izmijenio je Ustav i donio je Zakon o prijelaznom preispitivanju sposobnosti sudaca i javnih tužitelja (poznat i pod nazivom „Zakon o provjeri sposobnosti“) kako bi se omogućile reforme. Svi suci i javni tužitelji trebali su se podvrgnuti provjeri sposobnosti od strane novoosnovanog Neovisnog kvalifikacijskog povjerenstva u prvom stupnju i Žalbenog vijeća u žalbenom postupku. Provjera sposobnosti sastojala bi se od preispitivanja tri kriterija: ocjene imovine u vlasništvu osobe čija se sposobnost provjerava i članova njezine uže obitelji, provjere integriteta osobe u pogledu mogućih veza s organiziranim kriminalom i ocjene profesionalne sposobnosti.

Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske

7. svibnja 2021.

Ovaj se predmet odnosio na postupak koji je pokrenulo društvo podnositelj zahtjeva tražeći naknadu štete nastale na imovini društva i njegov prigovor zbog imenovanja konkretnog suca Ustavnog suda koji je preispitivao njegov predmet. Društvo podnositelj zahtjeva posebno je prigovorilo da su domaći sudovi odbili postaviti pravna pitanja Ustavnom sudu. Ujedno je tvrdilo da je sastav vijeća od petero sudaca Ustavnog suda koje je odlučivalo u njegovu predmetu bio protivan Ustavu. Konkretno, jednog suca izabrao je *Sejm* (donji dom parlamenta), unatoč tome što je na tom položaju već bio drugi sudac kojeg je izabrao prethodni sastav *Sejma*.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu prava na pošteno suđenje i do **povrede članka 6. stavka 1.** u pogledu prava na zakonom ustanovljeni sud. Konkretno je presudio da, unatoč tome što je društvo podnositelj zahtjeva opetovano postavljalo to pitanje, domaći sudovi nisu odgovorili na njegove tvrdnje da pravo primijenjeno u njegovu predmetu nije bilo spojivo s Ustavom i posljedično nisu ispunili svoju obvezu iz Konvencije da donose obrazložene odluke. Sud je nadalje presudio da su postupci vlasti prilikom imenovanja jednog od sudaca koji je bio član vijeća koje je odlučivalo u predmetu društva podnositelja zahtjeva i ignoriranje presuda Ustavnog suda u vezi s time značili da vijeće koje je odlučivalo u predmetu nije predstavljalo zakonom ustanovljeni sud.

Reczkowicz protiv Poljske

22. srpnja 2021.

Podnositeljica zahtjeva, odvjetnica koja je suspendirana na razdoblje od tri godine nakon nekoliko incidenata do kojih je došlo dok je zastupala klijenta, ustvrdila je da Disciplinsko vijeće poljskog Vrhovnog suda koje je odlučivalo u njezinu predmetu nije predstavljalo „zakonom ustanovljeni sud” te nije bilo nepristrano i neovisno.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da Disciplinsko vijeće Vrhovnog suda koje je ispitalo podnositeljičin predmet nije predstavljalo „zakonom ustanovljeni sud”. Posebno je naveo da je postupak za imenovanje sudaca u Disciplinsko vijeće bio pod nedopuštenim utjecajem zakonodavne i izvršne vlasti. To je predstavljalo temeljnu nepravilnost koja je negativno utjecala na cijeli proces i narušila legitimitet Disciplinskog vijeća.

Vidi također: **Dolińska-Ficek i Ozimek protiv Poljske**, presuda od 8. studenog 2021.

Advance Pharma Sp. z o.o. protiv Poljske

3. veljače 2022.

Ovaj se predmet odnosi na prigovor društva podnositelja zahtjeva da Građansko vijeće Vrhovnog suda koje je odlučivalo u njegovu predmetu nije predstavljalo „zakonom ustanovljeni sud” te nije bilo nepristrano i neovisno. Društvo podnositelj konkretno je prigovorilo da su u Građanskom vijeću Vrhovnog suda sjedili suci koje je imenovao poljski predsjednik na preporuku Nacionalnog pravosudnog vijeća, ustavnog tijela u Poljskoj koje štiti neovisnost sudova i sudaca i koje je bilo predmet kontroverzi od stupanja na snagu novog zakona kojim je, među ostalim, propisano da njegove članove iz reda sudaca više ne biraju suci, već *Sejm* (donji dom parlamenta).

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da Građansko vijeće Vrhovnog suda nije predstavljalo „neovisni i nepristrani zakonom ustanovljeni sud” u smislu Konvencije. Posebno je naveo da je postupak za imenovanje sudaca u Građansko vijeće Vrhovnog suda bio pod neprimjerenim utjecajem zakonodavne i izvršne vlasti. To je predstavljalo temeljnu nepravilnost koja je negativno utjecala na cijeli proces i narušila legitimitet Građanskog vijeća Vrhovnog suda koje je ispitalo predmet podnositelja zahtjeva. Osim toga, na temelju **članka 46.** (obvezatna snaga i izvršenje presuda) Konvencije, Sud je utvrdio da je povreda prava društva podnositelja zahtjeva proizašla iz izmjena i dopuna poljskog zakonodavstva kojim je poljsko pravosuđe lišeno prava na odabir članova Nacionalnog pravosudnog vijeća iz reda sudaca i kojim je izvršnoj i zakonodavnoj vlasti omogućeno da se izravno ili neizravno umiješa u postupak imenovanja sudaca, čime je sustavno narušen legitimitet suda koji čine suci imenovani na

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

taj način. Stoga je bilo neizbježno zaključiti da nastavak rada Nacionalnog pravosudnog vijeća, kako je ustanovljeno Zakonom o izmjenama i dopunama iz 2017. i njegovo sudjelovanje u postupku imenovanja sudaca, pridonosi sustavnoj disfunkciji koju je utvrdio Sud i može dovesti do dodatnog jačanja krize vladavine prava u Poljskoj. Stoga je potrebna brza reakcija poljske države kako bi se ispravio taj nedostatak. Država Poljska treba izvući potrebne zaključke iz te presude i poduzeti odgovarajuće mjere kako bi riješila probleme iz kojih nastaju povrede koje je utvrdio Sud i spriječila slične povrede u budućnosti.

Gržeda protiv Poljske

15. ožujka 2022. (veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na razrješenje podnositelja zahtjeva, suca, položaja u Nacionalnom pravosudnom vijeću prije isteka njegova mandata i na njegovu nemogućnost da osigura sudsko preispitivanje te odluke. Do njegova je razrješenja došlo u kontekstu reformi pravosuđa u Poljskoj. Podnositelj je posebno prigovorio da mu je uskraćen pristup sudu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** (pravo na pošteno suđenje) Konvencije, utvrdivši da je nedostatak sudskog preispitivanja u predmetu narušio podnositeljevo pravo na pristup sudu. Sud je posebno naglasio da je u potpunosti svjestan konteksta predmeta, odnosno slabljenja neovisnosti pravosuđa i standarda vladavine prava do kojeg su dovele reforme Vlade. Konkretno, uzastopnim reformama pravosuđa nastojala se oslabiti neovisnost pravosuđa, počevši od ozbiljnih nepravilnosti u izboru sudaca Ustavnog suda u prosincu 2015. do posebnog preoblikovanja Nacionalnog pravosudnog vijeća i uspostavljanja novih vijeća Vrhovnog suda, uz istovremeno proširivanje kontrole ministra pravosuđa nad sudovima i njegove uloge u pitanjima stegovne odgovornosti sudaca. Sud je ujedno uputio na svoje presude u vezi s reorganizacijom poljskog pravosudnog sustava, kao i na predmete o kojima je odlučivao Sud Europske unije te na relevantne odluke Vrhovnog suda i Vrhovnog upravnog suda Poljske. Smatrao je da je zbog tih uzastopnih reformi pravosuđe bilo izloženo miješanju od strane izvršne i zakonodavne vlasti te da je njegova neovisnost znatno oslabljena. Predmet podnositelja zahtjeva samo je jedan primjer tog općeg trenda.

Žurek protiv Poljske

16. lipnja 2022.³

Podnositelj zahtjeva u ovom predmetu bio je sudac i glasnogovornik Nacionalnog pravosudnog vijeća, ustavnog tijela u Poljskoj koje štiti neovisnost sudova i sudaca. U tom je svojstvu bio jedan od glavnih kritičara promjena u pravosuđu koje su pokrenule izvršna i zakonodavna grana vlasti nove Vlade koja je došla na vlast 2015. Predmet se odnosio na njegovo razrješenje s položaja u Nacionalnom pravosudnom vijeću. Konkretno je tvrdio da mu je onemogućen pristup sudu i da nije postojao nikakav, bilo sudski ili neki drugi, postupak kojim bi mogao osporiti prijevremeni prestanak njegova mandata. Nadalje je ustvrdio da je njegovo razrješenje s položaja glasnogovornika regionalnog suda, zajedno s odlukama vlasti da provedu reviziju njegovih izvješća o imovinskom stanju i preispitivanje njegova sudačkog rada, imalo za cilj kazniti ga jer je kritizirao Vladine izmjene zakonodavstva i odvratiti druge suce od istog postupanja.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** (pravo na pravo na pošteno suđenje) i **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije u ovom predmetu. Na temelju istog obrazloženja kao i u predmetu *Gržeda protiv Poljske* (vidi gore), utvrdio je da je nepostojanje sudskog preispitivanja odluke o razrješenju podnositelja zahtjeva s položaja u Nacionalnom pravosudnom vijeću dovelo do povrede njegova prava na pristup sudu. Sud je ujedno utvrdio da se gomilanjem mjera protiv podnositelja zahtjeva, uključujući njegovo razrješenje položaja glasnogovornika regionalnog suda, reviziju njegovih izvješća o imovinskom stanju i preispitivanje njegova sudačkog rada, nastojalo zastrašiti podnositelja zbog stavova koje je iznio u obranu vladavine prava i neovisnosti pravosuđa. Prilikom utvrđivanja ovih povreda, Sud je istaknuo cjelokupni kontekst uzastopnih reformi pravosuđa koje su rezultirale slabljenjem neovisnosti pravosuđa i onime što se naširoko opisuje kao kriza vladavine prava u Poljskoj.

³Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. (konačne presude) [Europske konvencije o ljudskim pravima](#).

Stabilno zakonodavstvo

Zielinski i Pradal i Gonzalez i drugi protiv Francuske

28. listopada 1999. (veliko vijeće)

Podnositelji zahtjeva, koji su radili u tijelima nadležnima za socijalno osiguranje u regiji Alsace-Moselle, prigovorili su da je intervencija države u parnici koja se odnosila na njih u obliku donošenja retroaktivnog zakonodavstva bila protivna načelu jednakosti stranaka u postupku i učinila je postupak nepoštenim.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu prava na pošteno suđenje. Posebno je ponovio da, iako u građanskim stvarima zakonodavnoj vlasti u načelu nije zabranjeno donošenje novih retroaktivnih odredbi kojima se uređuju prava koja proizlaze iz postojećih zakona, načelo vladavine prava i pojam poštenog suđenja sadržan u članku 6. Konvencije zabranjuju miješanje zakonodavne vlasti – osim iz uvjerljivih razloga javnog interesa – u djelovanje pravosudnog sustava radi utjecanja na sudsko odlučivanje u određenom sporu.

Zakonska neovisnost

Objektivni i subjektivni kriteriji

Piersack protiv Belgije

1. listopada 1982.

Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je predsjednik suda za teška kaznena djela koji ga je osudio za dvostruko ubojstvo i kaznio kaznom prisilnog rada bio uključenu njegov predmet u fazi istrage u svojstvu zamjenika javnog tužitelja. Prigovorio je da njegov predmet [nije] ispitao neovisni i nepristrani sud.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da je neovisnost suda koji je trebao utvrditi jesu li optužbe u predmetu podnositelja zahtjeva osnovane mogla biti podložna sumnji. Sud je posebno istaknuo da, iako nepristranost u pravilu označava nepostojanje predrasuda ili pristranosti, postojanje ili nepostojanje nepristranosti može se ispitati na različite načine na temelju članka 6. stavka 1. U ovom se kontekstu može razlikovati subjektivni pristup, kojim se nastoji utvrditi osobno uvjerenje određenog suca u konkretnom predmetu, i objektivni pristup, kojim se nastoji utvrditi je li sudac ponudio jamstva koja su dovoljna kako bi se isključila svaka legitimna sumnja u pogledu njegove nepristranosti. Sud je nadalje naglasio da, kako bi sudovi mogli u javnosti poticati neophodno povjerenje, potrebno je uzeti u obzir i pitanja unutarnje organizacije. Ako pojedinac, nakon što je u odjelu javnog tužitelja obnašao dužnost čija je priroda takva da je u sklopu svojih dužnosti možda morao raditi na određenoj stvari, a nakon toga zasjeda u istom predmetu kao sudac, javnost ima pravo na bojazan da on ne nudi dovoljna jamstva nepristranosti. Do toga je došlo u ovom predmetu.

Langborger protiv Švedske

22. lipnja 1989.

Podnositelj je konkretno prigovorio da tužbu koju je podnio radi brisanja klauzule iz njegova ugovora o najmu nije ispitao neovisni i nepristrani sud. Klauzulom o kojoj je riječ propisano je da najamninu treba utvrditi pregovorima između imenovane udruge najmodavaca i imenovane udruge stanara.

Sud je ograničio svoje ispitivanje na Stambeno-stanarski sud – koji se prilikom odlučivanja u podnositeljevu predmetu sastojao od dvoje profesionalnih sudaca i dvoje sudaca prisjednika koje su imenovali Švedska federacija vlasnika nekretnina i Nacionalni savez podstanara i koje je potom imenovala Vlada – koji je bio zadnje nacionalno tijelo koje je odlučivalo i o činjeničnim i pravnim pitanjima u sporu – te je Sud presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u ovom predmetu. Posebno je istaknuo da je, kako bi se utvrdilo može li se tijelo smatrati „neovisnim“, potrebno, među ostalim, uzeti u obzir način imenovanja njegovih članova i njihov mandat, postojanje jamstava zaštite od

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

vanjskih pritisaka i pitanje ostavlja li to tijelo dojam neovisnosti. Što je tiče pitanja nepristranosti, treba razlikovati subjektivni test kojim se nastoji utvrditi osobno uvjerenje određenog suca u konkretnom predmetu i objektivni test kojim se nastoji utvrditi je li sudac ponudio jamstva koja su dovoljna kako bi se isključila svaka legitimna sumnja o njegovoj nepristranosti. Što se tiče dvoje sudaca prisjednika, Sud je smatrao da je u ovom predmetu bilo teško odvojiti pitanje nepristranosti od pitanja neovisnosti. Iako su se potonji u načelu doimali izrazito kvalificirani sudjelovati u odlučivanju o sporovima između najmodavaca i stanara i o konkretnim pitanjima koja se mogu otvoriti u takvim sporovima, Sud je ipak prihvatio da njihova neovisnost i nepristranost mogu biti podložni sumnji u konkretnom predmetu. U ovom predmetu nije bilo razloga za sumnju u njihovu osobnu nepristranost s obzirom na nedostatak bilo kakvih dokaza u prilog tome. Međutim, što se tiče njihove objektivne nepristranosti i pitanja jesu li ostavljali dojam neovisnosti, Sud je istaknuo da su ih nominirale dvije udruge s kojima su blisko povezani i koje su obje imale interes u opstanku klauzule o pregovaranju. Budući da je podnositelj zahtjeva tražio brisanje te klauzule iz svojeg ugovora o najmu, mogao je imati legitimne bojazni da suci prisjednici imaju zajednički interes koji je protivan njegovu i da je stoga ravnoteža između interesa, svojstvena sastavu Stambeno-stanarskog suda u drugim predmetima, mogla biti narušena prilikom odlučivanja tog suda o njegovu tužbenom zahtjevu. Činjenica da je u sastavu Stambeno-stanarskog suda bilo i dvoje profesionalnih sudaca čija neovisnost i nepristranost nisu bile u pitanju nije ni na koji način utjecala na to.

Luka protiv Rumunjske

21. srpnja 2009.

Vidi odjeljak „Neovisnost i pravo na pošteno suđenje“.

Mustafa Tunç i Fecire Tunç protiv Turske

14. travnja 2015. (veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na smrt mladića za vrijeme služenja vojnog roka dok je bio raspoređen na lokaciju u vlasništvu privatnog naftnog trgovačkog društva kojem je nacionalna žandarmerija pružala usluge osiguranja. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da istraga o okolnostima smrtnog stradavanja njihova srodnika nije ispunila pretpostavke iz članka 2. (pravo na život) Konvencije.

U svojoj je presudi Sud smatrao korisnim dati neka pojašnjenja u pogledu pretpostavki da istraga mora biti neovisna za potrebe članka 2. Konvencije, a posebno u pogledu toga moraju li istražna tijela u širem smislu ispunjavati slične kriterije neovisnosti kao što su kriteriji sadržani u članku 6. Konvencije. Uvodno, Sud je smatrao da iako pretpostavke poštenog suđenja mogu potaknuti ispitivanje postupovnih pitanja na temelju drugih odredbi, kao što su članak 2. ili 3. Konvencije, osigurane mjere zaštite ne moraju nužno biti ocijenjene na isti način. U predmetu podnositelja zahtjeva Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 2.** Konvencije u njegovu postupovnom aspektu, utvrdivši da je istraga provedena u tom predmetu bila dovoljno temeljita i neovisna i da su podnositelji bili uključeni u nju u mjeri koja je bila dovoljna da bi se zaštitili njihovi interesi i da bi im se omogućilo ostvariti svoja prava. U pogledu neovisnosti preispitivanja koja je proveo vojni sud, Sud je posebno napomenuo da su, s obzirom na propise na snazi u relevantno vrijeme, postojali određeni čimbenici koji su dovodili u sumnju zakonsku neovisnost vojnog suda koji je bio pozvan ispitati žalbu podnositelja zahtjeva protiv odluke ureda tužitelja o nepokretanju kaznenog progona. Sud je, međutim, smatrao da na temelju članka 2. ta razmatranja sama po sebi nisu bila dovoljna za zaključak da istraga nije bila neovisna. Članak 2. ne zahtijeva apsolutnu neovisnost i, štoviše, neovisnost istrage morala se ocjenjivati na temelju činjenica konkretnog predmeta. Prihvaćajući da se ne može smatrati da su subjekti koji su sudjelovali u istrazi uživali potpunu zakonsku neovisnost, Sud je utvrdio da je istraga bila dovoljno neovisna u smislu članka 2. Konvencije.

Odsutnost vanjskog utjecaja

Sramek protiv Austrije

22. listopada 1984.

Podnositeljica zahtjeva, državljanka Sjedinjenih Američkih Država, prigovorila je zbog postupka na temelju tirolskog Zakona o prometu nekretninama prema kojem joj je kao

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

strankinji odbijeno stjecanje određenog zemljišta zbog opasnosti od prekomjernog stranog vlasništva nad nekretninama. Posebno je ustvrdila da Regionalno tijelo za promet nekretninama koje je ispitalo njezin predmet nije predstavljalo neovisan i nepristran sud. U sastavu Regionalnog tijela za promet nekretninama je bilo, među ostalim, troje državnih službenika iz državnih službi za zemljišta koje se bave pitanjima poljoprivrednog i šumskog zemljišta i nekretnina, od kojih jedan obavlja funkciju izvjestitelja.

Sud je posebno istaknuo da dojam može biti važan za utvrđivanje toga može li se sud smatrati neovisnim kako to zahtijeva članak 6. Konvencije. Presudio je da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u odnosu na podnositeljicu zahtjeva te je posebno utvrdio da kad je, kao u ovom predmetu, član suda osoba koja je u podređenom položaju, u pogledu dužnosti i organizacije službe, u odnosu na jednu od stranaka, partične stranke mogu imati opravdanu sumnju u neovisnost te osobe. Sud je istaknuo da je takva situacija ozbiljno utjecala na povjerenje koje sudovi moraju poticati u demokratskom društvu.

Neuplitanje izvršne ili zakonodavne vlasti u predmetu koji se vodi pred sudom**Campbell i Fell protiv Ujedinjene Kraljevine**

28. lipnja 1984.

Prvi podnositelj zahtjeva, koji je u relevantno vrijeme bio zatvorenik, među ostalim je tvrdio da nije imao pošteno suđenje pred Odborom za posjetitelje koji ga je osudio na temelju optužbi za stegovno djelo koje su u biti predstavljale optužbe za kazneno djelo. Konkretno, tvrdio je da zatvorenici odbore nisu smatrali neovisnima i da su oni u praksi bili dio izvršne vlasti.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu prigovora prvog podnositelja zahtjeva da Odbor za posjetitelje nije predstavljao neovisni i nepristrani sud. Nije smatrao da činjenica da članove odbora imenuje ministar unutarnjih poslova, koji je ujedno bio odgovoran za upravljanje zatvorima u Engleskoj i Walesu, potvrđuje da članovi odbora nisu bili neovisni u odnosu na izvršnu vlast. Drugačije stajalište značilo bi da suci imenovani od strane ili na savjet ministra odgovornog za upravljanje sudovima također nisu neovisni. Nadalje, iako je istina da Ministarstvo unutarnjih poslova Odboru za posjetitelje može dati smjernice za obavljanje njegovih funkcija, taj odbor ne podliježe uputama ministarstva u izvršavanju svoje sudbene uloge. Nadalje, u pogledu neovisnosti Odbora, s obzirom na to da ima i sudbenu i nadzornu ulogu, Sud je posebno istaknuo da je dojam zatvorenika o tome da je odbor blisko povezan s izvršnom vlasti i zatvorskom upravom čimbenik koji se uzima u obzir, posebno s obzirom na važnost maksime „ne samo da se pravda mora izvršavati, mora se i vidjeti da se ona izvršava“. Međutim, samo postojanje takvih osjećaja zatvorenika, što je vjerojatno neizbježno u okruženju lišenja slobode, nije dostatno da bi se utvrdio nedostatak „neovisnosti“. Ta pretpostavka članka 6. ne bi bila ispunjena kad bi zatvorenici imali razumno pravo, zbog čestih kontakata između Odbora i vlasti, misliti da Odbor ovisi o vlastima; međutim, Sud nije smatrao da sama činjenica da su ti kontakti postojali, kao što su postojali i kontakti sa samim zatvorenicima, može opravdati takav dojam.

Toni Kostadinov protiv Bugarske

27. siječnja 2015.

Ovaj se predmet odnosio na istražni zatvor podnositelja zahtjeva, bivšeg službenika državne policije koji je uhićen zbog sumnje da je bio član zločinačkog udruženja i na poštovanje njegova prava na presumpciju nevinosti. Podnositelj zahtjeva posebno je tvrdio da su primjedbe ministra unutarnjih poslova iznesene na konferenciji za medije, kojima ga je nedvosmisleno imenovao kao jednog od najutjecajnijih članova skupine provalnika, dovele do povrede njegova prava na presumpciju nevinosti.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 2.** (presumpcija nevinosti) Konvencije, utvrdivši da su primjedbe ministra unutarnjih poslova dovele do povrede podnositeljeva prava na presumpciju nevinosti. Podsjetivši da je presumpcija nevinosti jedan od elemenata poštenog suđenja za kazneno djelo, Sud je posebno primijetio da povredu prava na presumpciju nevinosti može prouzročiti ne samo sudac, već i drugi javni

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

dužnosnici ili službenici: predsjednik parlamenta, tužitelj, ministar unutarnjih poslova ili policijski službenici. U konkretnim okolnostima predmeta i s obzirom na njegov položaj visokog državnog dužnosnika koji obnaša funkciju u Vladi, Sud je smatrao da je ministar unutarnjih poslova bio obavezan poduzeti potrebne mjere opreza kako bi se izbjegla svaka zabuna u pogledu opsega njegovih primjedbi o vođenju i rezultatima operacije.

O pitanju neuplitanja izvršne ili zakonodavne vlasti u predmetu koji se vodi pred sudom vidi, među ostalim: [Schiesser protiv Švicarske](#), presuda od 4. prosinca 1979.; [Beaumartin protiv Francuske](#), presuda od 24. studenoga 1994.; [Daktaras protiv Litve](#), presuda od 10. listopada 2000.; [Sovtransavto Holding protiv Ukrajine](#), presuda od 25. srpnja 2002.; [Mosteanu i drugi protiv Rumunjske](#), presuda od 26. studenoga 2002.; [Filippini protiv San Marina](#), odluka od 26. kolovoza 2003.; [Y.B. i drugi protiv Turske](#), presuda od 28. listopada 2004.

Neuplitanje stranaka u sporu

[Holm protiv Švedske](#)

25. studenoga 1993.

Podnositelj zahtjeva, ekonomist koji je u relevantno vrijeme bio zaposlen u Švedskom industrijskom savezu, prigovorio je da o tužbi zbog klevete koju je podnio protiv autora i izdavača knjige nije odlučivao neovisni i nepristrani sud zbog političke prirode predmeta i, konkretno, zbog sudjelovanja pet aktivnih članova Švedske socijaldemokratske radničke stranke („SAP“) u poroti Okružnog suda.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da su neovisnost i nepristranost Okružnog suda bili podložni sumnji i da su bojazni podnositelja zahtjeva u tom pogledu bile objektivno opravdane. Sud je posebno istaknuo da činjenica da su okrivljenicima dana određena jamstva uobičajena u suđenju za kazneno djelo koje uključuje porotu, a koja nisu bila dostupna podnositelju kao privatnom tužitelju, nije sama po sebi predstavljala legitiman razlog za bojazan o nedostatku neovisnosti i nepristranosti. Međutim, između okrivljenika i porotnika čije je sudjelovanje osporio podnositelj postojale su veze koje su mogle izazvati sumnju u pogledu neovisnosti i nepristranosti porotnika (izdavačka kuća koja je bila jedan od okrivljenika bila je u neizravnom vlasništvu SAP-a, a drugi okrivljenik bio je zaposlen u tom trgovačkom društvu te je bio ideološki savjetnik SAP-a). Nadalje, sporni odlomci knjige bili su očito političke prirode i nedvojbeno su otvarali pitanja bitna za SAP. Naposljetku, budući da je nadležnost Žalbenog suda poput nadležnosti Okružnog suda bila ograničena izričajem presude porote, nedostatak u postupku pred Okružnim sudom nije se mogao ispraviti podnošenjem žalbe Žalbenom sudu.

[Thaler protiv Austrije](#)

3. veljače 2005.

Podnositelj zahtjeva, koji je u relevantno vrijeme bio liječnik, pokrenuo je dva postupka za isplatu liječničke naknade protiv Tirolskog regionalnog odbora za zdravstveno osiguranje. Tvrdio je, među ostalim, da je tarifa liječničkih naknada određena općim ugovorom koji su sklopili Udruženje odbora za socijalno osiguranje i Tirolski regionalni odbor za zdravstveno osiguranje bila preniska. Regionalno žalbeno povjerenstvo odbilo je njegov predmet, a Ustavni sud odbio je njegov daljnji prigovor da Regionalno žalbeno povjerenstvo nije bilo neovisno. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da se Regionalno žalbeno povjerenstvo ne može smatrati neovisnim i nepristranim sudom.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije. Posebno je istaknuo da su suce prisjednike imenovane u Regionalno žalbeno povjerenstvo imenovala dva tijela koja su sastavila sporni opći ugovor i da su oni bili blisko povezani s tim tijelima. U prvom je postupku činjenica da su ta dva tijela imenovala suce prisjednike Regionalnog žalbenog povjerenstva bila sama po sebi dovoljna da opravda bojazni podnositelja zahtjeva o nedostatku neovisnosti i nepristranosti tog povjerenstva. U drugom su postupku dvoje sudaca prisjednika koje je imenovalo Udruženje odbora za socijalno osiguranje ujedno bili viši službenici Tirolskog regionalnog odbora za zdravstveno osiguranje, što je moralo pogoršati bojazni podnositelja zahtjeva. Nedostatak neovisnosti ili nepristranosti Regionalnog žalbenog povjerenstva nije ispravljen ni u žalbenom postupku; njegovu odluku nije preispitalo sudsko tijelo, mogućnost podnošenja žalbe upravnom sudu bila je isključena

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

zakonom, a nadležnost Ustavnog suda bila je ograničena na ustavnopravna pitanja.

Beg S.p.a. protiv Italije

20. svibnja 2021.

Ovaj se predmet odnosio na arbitražu u sporu o ugovoru o proizvodnji hidroelektrične energije u Albaniji u kojem su sudjelovali trgovačko društvo podnositelj zahtjeva i ENELPOWER, trgovačko društvo koje se odvojilo od bivšeg državnog elektroenergetskog društva ENEL. Konkretno se odnosio na nepristranost arbitražnog vijeća jer je jedan od njegovih članova (N.I.) bio u upravi ENEL-a i radio je kao odvjetnik tog trgovačkog društva. Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije zbog nedostatka nepristranosti arbitražnog vijeća u ovom predmetu. Posebno je istaknuo da je N.I. djelovao kao odvjetnik ENEL-a kad je imenovan za arbitra te da je to društvo bilo stopostotni vlasnik društva ENELPOWER i da su dva društva u predmetno vrijeme bila blisko povezana. S obzirom na to da je N.I. prethodno bio potpredsjednik i član uprave ENEL-a, Sud je smatrao da su bojazni društva podnositelja zahtjeva u pogledu nepristranosti N.I.-a bile objektivno opravdane.

Vojni kazneni sudovi

İbrahim Gürkan protiv Turske

3. srpnja 2012.

Podnositelja zahtjeva osudio je vojni kazneni sud, za vrijeme služenja vojnog roka, zbog namjernog neposluha prema nadređenom časniku. Tvrdio je da njegov predmet nije ispitao neovisni sud jer se sud koji mu je sudio sastojao od vojnog časnika bez pravnog iskustva i dva vojna suca.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da se vojni kazneni sud koji je osudio podnositelja zahtjeva nije mogao smatrati neovisnim i nepristranim sudom. Navodeći osobito da sudjelovanje sudaca porotnika kao takvo nije bilo protivno članku 6. Konvencije, Sud nije smatrao da je nedostatak pravnih kvalifikacija vojnog službenika negativno utjecao na njegovu neovisnost ili nepristranost. Međutim, on jest bio aktivni vojni časnik koji je i dalje služio u vojsci i na kojeg se primjenjivala vojna stega. U sudbeno vijeće imenovali su ga hijerarhijski nadređeni časnici i nije uživao ista ustavna jamstva kao druga dva vojna suca.

Vidi također: **Önen protiv Turske**, odluka (zahtjev je nedopušten) od 10. veljače 2004.

Bez utjecaja iz samog pravosudnog sustava

Agrokompleks protiv Ukrajine

6. listopada 2011.

Ovaj se predmet odnosio na stečajni postupak koji je privatno trgovačko društvo pokrenulo protiv najveće rafinerije nafte u Ukrajini radi naplate nepodmirenih dugova. Društvo podnositelj zahtjeva posebno je prigovorilo nepoštenosti stečajnog postupka, tvrdeći da domaći sudovi nisu bili neovisni ili nepristrani s obzirom na intenzivni politički pritisak u tom predmetu jer su državna tijela imala snažan interes za ishod postupka.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu navodnog nedostatka neovisnosti i nepristranosti domaćih sudova. Posebno je istaknuo da su, kao što je potvrđeno dokumentiranim dokazima, razna ukrajinska tijela u više navrata intervenirala u sudski postupak. Sud je podsjetio da je već najoštrije osudio pokušaje nesudskih vlasti da se umiješaju u sudski postupak, smatrajući da su nespojivi s pojmom „neovisnog i nepristranog suda“. Doduše, s obzirom na činjenicu da se postupak u ovom predmetu odnosio na nesolventnost najveće rafinerije nafte u zemlji u to vrijeme u kojoj je država bila glavni dioničar, bilo je prirodno da je postupak privukao veliku pozornost državnih tijela. Međutim, bilo je neprihvatljivo da se vlasti nisu ograničile na pasivno promatranje sudskog postupka, već da su se otvoreno umiješale. Sud je naglasio da opseg obveze države da osigura suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom nije ograničen na sudbenu vlast, već podrazumijeva i obvezu drugih državnih vlasti da poštuju presude i odluke sudova i pridržavaju ih se. Sudska neovisnost dalje zahtijeva da suci pojedinci ne budu izloženi neprimjerenom utjecaju, uključujući unutar same sudske vlasti. Činjenica da je u ovom predmetu predsjednik Višeg arbitražnog suda dao izravne upute svojim

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

zamjenicama da preispitaju sudsku odluku kojom je odbačen zahtjev najveće rafinerije nafte u Ukrajini za reviziju iznosa njezina duga stoga je bila protivna načelu unutarnje neovisnosti sudstva.

Vidi također: [Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske](#), presuda od 22. prosinca 2009.

Objektivna jamstva u pogledu karijere sudaca

Imenovanja ili razrješenja od strane izvršne ili zakonodavne vlasti

Filippini protiv San Marina

26. kolovoza 2003. (odluka o dopuštenosti)

Podnositelj zahtjeva protiv kojeg je pokrenut postupak zbog klevete bio je osuđen i kažnjen novčanom kaznom. Tvrdio je da činjenica da je suce u San Marinu imenovao parlament znači da njegov predmet nije mogao ispitati neovisni i nepristrani sud.

Sud je prigovor podnositelja proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan, utvrdivši da politička naklonjenost koja može igrati ulogu u postupku imenovanja sudaca ne može sama po sebi izazvati legitimne sumnje u njihovu neovisnost i nepristranost. Sud je posebno istaknuo da činjenica da suce bira parlament ne utječe na njihovu neovisnost ako je iz njihova statusa jasno da nakon imenovanja nisu izloženi nikakvom pritisku i ne primaju nikakve upute parlamenta i da postupaju potpuno neovisno. Zakonom San Marina o kojemu je riječ definiran je status sudaca u tom pogledu i sama činjenica da suce imenuje parlament ne opravdava zaključak da je parlament dao upute sucima u kontekstu njihovih pravosudnih ovlasti. U ovom predmetu nije postojao nikakav objektivni razlog za sumnju da suci koji su se bavili ovim pitanjem nisu postupali u skladu sa svojim pravnim statusom. Naposljetku, podnositelj zahtjeva nije tvrdio da su predmetni suci postupali prema uputama ili pokazali pristranost.

Clarke protiv Ujedinjene kraljevine

25. kolovoza 2005. (odluka o dopuštenosti)

Ovaj se predmet odnosio na navodni nedostatak neovisnosti i nepristranosti regionalnih i okružnih sudaca u postupku protiv Ministarstva pravosuđa (*Lord Chancellor's Department*). U postupku koji je podnositelj zahtjeva pokrenuo tužbom protiv lokalnih vlasti i osiguravajućeg društva donesena je presuda protiv podnositelja te mu je naloženo platiti troškove postupka. Podnositelj zahtjeva nikad nije podmirio dug po presudi te je proglašen njegov stečaj. Naknadno je pokrenuo postupak protiv Ministarstva pravosuđa u vezi s obrascem koji su mu sudovi dostavili u prvobitnom parničnom postupku, za koji je tvrdio da ga je doveo u zabludu.

Sud je prigovor podnositelja proglasio **nedopuštenim** jer je očigledno neosnovan. Posebno je naveo da je središnje pitanje jesu li regionalni i okružni suci koji su odlučivali o podnositeljevoj tužbi u prvom i drugom stupnju bili neovisni i nepristrani s obzirom na to da ih je imenovao ministar pravosuđa. U ovom je predmetu Sud prihvatio da je način imenovanja oba suca bio u skladu s pretpostavkama Konvencije. Nadalje, s obzirom na to da između sudaca i Ministarstva pravosuđa nisu postojale hijerarhijske ili organizacijske veze, nije bilo razloga za zabrinutost ili opasnosti od vanjskih pritisaka na te suce da o predmetima odlučuju na određeni način. Nadalje, što se tiče subjektivnog testa nepristranosti, u predmetu se nije tvrdilo da je bilo koji od sudaca bio motiviran osobnom predrasudom ili pristranošću. Naposljetku, što se tiče pitanja jesu li postojali kakvi elementi koji bi mogli izazvati objektivni dojam nedostatka neovisnosti, iako je ministar pravosuđa imao ovlast razriješiti regionalne i okružne suce, svako takvo razrješenje podlijegalo je sudskom preispitivanju. Nadalje, nije bilo slučajeva u kojima je ovlast razrješenja utjecala na nepristranost te, štoviše, praktički uopće nije bilo slučajeva razrješenja regionalnih ili okružnih sudaca. Stoga objektivni promatrač ne bi imao razloga za zabrinutost u pogledu razrješivosti suca u okolnostima ovog predmeta.

Sacilor-Lormines protiv Francuske

9. studenoga 2006.

Ovaj se predmet odnosi na nepoštenost postupka pred Državnim vijećem (*Conseil d'Etat*) zbog sudjelovanja određenog člana tog tijela, koji je u to vrijeme imenovan glavnim tajnikom Ministarstva gospodarstva, financija i industrije, u vijeću Državnog vijeća koje je

 Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

donijelo presudu o sporu između društva podnositelja zahtjeva i tog ministarstva.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu prava na neovisni i nepristrani sud, zbog objektivno osnovanih sumnji društva podnositelja zahtjeva o sastavu Državnog vijeća koji je donio presudu o kojoj je riječ. Sud je smatrao da je sporno imenovanje moglo izazvati sumnje u pogledu nepristranosti Državnog vijeća jer je tijekom ovog postupka, odnosno i određeno vrijeme prije njega, jedan od članova vijeća koje je ispitivalo predmet kontaktiran radi zapošljavanja na visokom položaju u upravo tom ministarstvu koje je bilo protivna stranka društvu podnositelju zahtjeva u velikom broju značajnih sporova.

Vidi također, među ostalim, **Brudnicka i drugi protiv Poljske**, presuda od 3. ožujka 2005.; **Zolotas protiv Grčke**, presuda od 2. lipnja 2005.; **Majorana protiv Italije**, odluka od 26. svibnja 2005.; **Flux (br. 2) protiv Moldavije**, presuda od 3. srpnja 2007.

Neriješeni zahtjevi

Sobczynska i drugi protiv Poljske (br. 62765/14, 62769/14, 62772/14 i 11708/18)

Vlada Poljske obaviještena je o zahtjevima 14. svibnja 2020.

Ovaj se predmet odnosio na odbijanje poljskog predsjednika da imenuje podnositelje zahtjeva na slobodna sudačka mjesta na raznim sudovima u Poljskoj. Podnositelji zahtjeva tvrdili su da su ispunili zakonske uvjete na snazi u relevantno vrijeme i prigovorili su zbog odbijanja upravnih sudova i Ustavnog suda da ispituju njihove žalbe tvrdeći da nisu nadležni u toj stvari.

Sud je obavijestio poljsku Vladu o zahtjevima te je strankama postavio pitanja na temelju članka 6. stavka 1. (pravo na pošteno suđenje), članka 8. (pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života) i članka 13. (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije.

Brodowiak i Dżus protiv Poljske (br. 28122/20 i 48599/20), Biliński protiv Poljske (br. 13278/20), Pionka protiv Poljske (br. 26004/20) i Juszcyszyn protiv Poljske (br. 35599/20)

Vlada Poljske obaviještena je o zahtjevima 30. travnja 2021.

Ovi se zahtjevi odnose na različite aspekte reforme pravosudnog sustava u Poljskoj.

Sud je obavijestio poljsku Vladu o zahtjevima te je strankama postavio pitanja na temelju članka 6. stavka 1. (pravo na pošteno suđenje) Konvencije.

Tuleya protiv Poljske (br. 2) (br. 51751/20)

Vlada Poljske obaviještena je o zahtjevu 16. srpnja 2021.

Ovaj se zahtjev odnosi na udaljavanje s dužnosti i ukidanje imuniteta poznatog suca Regionalnog suda i na postupak koji je uslijedio.

Sud je obavijestio poljsku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članka 6. stavka 1. (pravo na pošteno suđenje), članka 8. (pravo na poštovanje privatnog života) i članka 10. (sloboda izražavanja) Konvencije.

Dudek protiv Poljske (br. 41097/20), Szczepaniak protiv Poljske (br. 53778/20), Modzelewska protiv Poljske (br. 1412/21), Bojańczyk protiv Poljske (br. 8916/21), Ejsmont protiv Poljske (br. 26638/21), Prokopcow i Maciejko protiv Poljske (br.

[31053/21](#), [I.G. protiv Poljske \(br. 42668/21\)](#), [Piotrowicz protiv Poljske \(br. 50702/21\)](#), [Poremba protiv Poljske \(br. 50708/21\)](#), [Cholewicki protiv Poljske \(br. 60827/21\)](#), [Arydium Sp. z o.o. protiv Poljske \(br. 1210/22\)](#), [Michalak protiv Poljske \(br. 1510/22\)](#), [te Póltorak-Libura i Libura protiv Poljske \(br. 43211/21\)](#), [Burchard protiv Poljske \(br. 1470/22\)](#), [Frackowiak-Mitura protiv Poljske \(br. 21998/21\)](#), [Hetnarowicz-Sikora protiv Poljske \(br. 22918/21\)](#), [Odelski protiv Poljske \(br. 24398/21\)](#), [Zielonka protiv Poljske \(br. 25545/21\)](#), [te Wójcik protiv Poljske \(br. 11000/21\)](#) i [Sokal protiv Poljske \(br. 15656/20\)](#)

Vlada Poljske obaviještena je o zahtjevima 6. travnja 2022.

Ovih 20 predmeta odnosi se na sudske odluke koje su donijela razna vijeća Vrhovnog suda u parničnim predmetima nakon podnesenih žalbi u vezi s prijavama za slobodna sudačka mjesta ili u vezi sa stegovnim postupkom koji se odnosio na odvjetnika ili nakon odluka Nacionalnog pravosudnog vijeća. Navodi se da sudačka vijeća koja su ispitivala predmete podnositelja zahtjeva nisu predstavljala „neovisne i nepristrane zakonom ustanovljene sudove“ jer su u njima sudjelovali suci koje je imenovalo Nacionalno pravosudno vijeće.

Sud je obavijestio poljsku Vladu o zahtjevima te je strankama postavio pitanja na temelju članka 6. stavka 1. (pravo na pošteno suđenje) Konvencije.

Wróbel protiv Poljske (br. 6904/22)

Vlada Poljske obaviještena je o zahtjevu 8. travnja 2022.

Ovaj se predmet odnosi na ukidanje imuniteta podnositelja zahtjeva, suca Vrhovnog suda, kako bi ga se moglo optužiti za kazneno djelo nehaja. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je to bio rezultat njegova kritiziranja reformi pravosuđa u Poljskoj, za koje mnogi smatraju da su uzrokovale krizu vladavine prava u toj državi.

Sud je obavijestio poljsku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članka 6. stavka 1. (pravo na pošteno suđenje), članka 8. (pravo na poštovanje privatnog života), članka 10. (sloboda izražavanja) i članka 18. (granice primjene ograničenja prava) Konvencije.

Sloboda sudaca u obavljanju njihove sudačke dužnosti

Pabla Ky protiv Finske

22. lipnja 2004.

Društvo podnositelj zahtjeva koje je vodilo restoran pokrenulo je parnični postupak protiv vlasnika restoranskog prostora nakon što je platilo povećanu najamninu kako bi pokrilo renovaciju koja nije dovršena po planu. Prigovorilo je da žalbeni sud koji je odlučivao o parničnom postupku nije bio neovisan ni nepristran jer je jedan od sudaca bio zastupnik u finskom parlamentu.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da se bojazni podnositelja zahtjeva u pogledu nedostatka neovisnosti i nepristranosti Žalbenog suda zbog sudjelovanja stručnog člana koji je ujedno bio parlamentarni zastupnik ne mogu smatrati objektivno opravdanima. Sud je posebno istaknuo da nije bilo nikakve naznake da je sudac koji je bio parlamentarni zastupnik bio stvarno, ili subjektivno, pristran protiv podnositelja zahtjeva kad je bio član Žalbenog suda u njegovu predmetu. Sud se ujedno nije uvjerio da je sama činjenica da je on bio član zakonodavnog tijela u vrijeme kad je odlučivao o podnositeljevoj žalbi bila dovoljna da izazove sumnju u neovisnost i nepristranost žalbenog suda. Iako se podnositelj pozvao na diobu vlasti, to načelo nije bilo odlučujuće.

Thiam protiv Francuske

18. listopada 2018.

Ovaj se predmet odnosio na kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva tijekom kojeg je bivši predsjednik Francuske Republike podnio zahtjev za miješanje u postupak kao građanska stranka. Podnositelj zahtjeva konkretno je tvrdio da je činjenica da se predsjednik republike umiješao u postupak kao građanska stranka dovela do povrede prava na neovisan i nepristran sud.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u predmetu podnositelja zahtjeva, utvrdivši da miješanje bivšeg predsjednika Francuske Republike kao građanske stranke u kaznenom postupku protiv podnositelja zahtjeva nije stvorila

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

neravnotežu između prava stranaka i u vođenju postupka. Posebno je istaknuo da sudjelovanje javne osobe koja ima institucionalnu ulogu u razvoju karijere sudaca u postupku može legitimno dovesti u sumnju neovisnost i nepristranost sudaca. Međutim, nakon što je ispitao način imenovanja sudaca, njihov status na temelju zakona i konkretne okolnosti predmeta, Sud nije vidio razloga za zaključak da suci pozvani odlučivati u podnositeljevu predmetu nisu bili neovisni.

Sigurnost sudačkog mandata

Baka protiv Mađarske

23. lipnja 2016. (veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na prijevremeno razrješenje podnositelja zahtjeva, predsjednika mađarskog Vrhovnog suda, nakon što je kritizirao zakonodavne reforme i na činjenicu da on tu odluku nije mogao osporiti pred sudom. Njegovo šestogodišnji mandat priveden je kraju tri i pol godine prije datuma njegova redovnog isteka stupanjem na snagu Temeljnog zakona (novog Ustava) koji je omogućio stvaranje najvišeg suda u Mađarskoj *Kuria*, koji je naslijedio i zamijenio Vrhovni sud.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da je Mađarska narušila samu bit podnositeljeva prava na pristup sudu. Posebno je primijetio da prijevremeni prekid mandata podnositelja zahtjeva nije preispitao redovni sud ili drugo tijelo s pravosudnim ovlastima, niti je postojala mogućnost takvog preispitivanja. Sud je smatrao da je taj nedostatak sudskog preispitivanja proizašao iz zakonodavstva čija je spojivost sa zahtjevima vladavine prava bila upitna. Sud je ujedno istaknuo sve veću važnost koja se u međunarodnim instrumentima i instrumentima Vijeća Europe, sudskoj praksi međunarodnih sudova i praksi drugih međunarodnih tijela pridaje poštenosti postupka u predmetima koji uključuju opoziv ili razrješenje sudaca, uključujući i intervenciju tijela neovisnog o izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u pogledu svake odluke koja utječe na prestanak dužnosti suca.

Broda i Bojara protiv Poljske

29. lipnja 2021.

Ovaj se predmet odnosio na prigovor podnositelja zahtjeva da nisu imali na raspolaganju nikakvo pravno sredstvo koje bi im omogućilo osporavanje odluke ministra pravosuđa da prijevremeno prekine njihov mandat potpredsjednika Regionalnog suda u Kielceu. Podnositelji su tvrdili da je njihovo razrješenje bilo nezakonito i proizvoljno te da nije postojalo konkretno pravno sredstvo koje bi im omogućilo osporavanje te odluke.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u ovom predmetu. S obzirom na to da prijevremeni prekid mandata podnositelja zahtjeva kao potpredsjednika nije preispitao ni redovni sud ni neko drugo tijelo s pravosudnim ovlastima, Sud je utvrdio da je tužena država povrijedila samu bit prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu. Sud je posebno naglasio važnost zaštite neovisnosti pravosuđa i poštovanja poštenosti postupka u predmetima koji se odnose na karijere sudaca. Primijetio je da nacionalnim pravnim okvirom primjenjivim na razrješenje podnositelja zahtjeva nisu razjašnjeni uvjeti pod kojima bi se mogao prekinuti mandat čelnika suda, kao iznimka od načela da se sucu treba jamčiti sigurnost položaja za vrijeme trajanja mandata. Osim toga, gotovo sve ovlasti u takvim pitanjima bile su koncentrirane u rukama predstavnika izvršne vlasti, a Nacionalno pravosudno vijeće, konkretno, bilo je isključeno iz postupka. Sud je nadalje istaknuo da podnositelji zahtjeva nisu ispitani niti obaviješteni o razlozima ministarskih odluka. Naposljetku, te odluke o razrješenju nije ispitalo nijedno tijelo koje je bilo neovisno o Ministarstvu pravosuđa.

Bilgen protiv Turske

9. ožujka 2021.

Ovaj se predmet odnosio na višeg suca Regionalnog upravnog suda u Ankari koji je bez njegove suglasnosti premješten na drugi sud u nižem sudskom okrugu odlukom Visokog vijeća sudaca i tužitelja koja nije podlijegala sudskom preispitivanju. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da mu je bila uskraćena mogućnost sudskog preispitivanja odbijanja njegova zahtjeva za preispitivanje odluke o premještanju na drugi sud.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da u

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

ovom predmetu nedostatak podnositeljeva pristupa sudu u vezi s važnim karijernim pitanjem nije težio legitimnom cilju. Sud je posebno naglasio važnost diobe vlasti i neovisnosti pravosuđa. Ujedno je istaknuo, među ostalim, zabrinutost međunarodne zajednice zbog nepravilne upotrebe mehanizma premještaja protiv sudaca u Turskoj. Naposljetku, u pitanju je bilo povjerenje u pravosuđe i osobnu neovisnost sudaca.

Vidi također, među ostalim: [Sacilor-Lormines protiv Francuske](#), presuda od 9. studenoga 2006.; [Oleksandr Volkov protiv Ukrajine](#), presuda od 9. siječnja 2013.; [Denisov protiv Ukrajine](#), presuda (veliko vijeće) od 25. rujna 2018.; [Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala](#), presuda (veliko vijeće) od 6. studenoga 2018.

Nepostojanje građanske i kaznene odgovornosti sudaca osim u slučajevima zle namjere ili krajnje nepažnje

[Sergey Zubarev protiv Rusije](#)

5. veljače 2015.

Ovaj se predmet odnosio na odbijanje nacionalnih sudova, na temelju sudačkog imuniteta, da prihvate tužbu zbog klevete koju je podnositelj zahtjeva, odvjetnik, podnio protiv sutkinje. Dotočna sutkinja zatražila je od Odvjetničke komore pokretanje stegovnog postupka protiv podnositelja zahtjeva zbog njegova postupanja u parničnom postupku, pri čemu je posebno navela da je podnositelj prouzrokovao odlaganja u parničnom postupku u kojem je zastupao jednu od stranaka, zbog neopravdane odsutnosti. Sudovi su naknadno odbili razmotriti podnositeljev tužbeni zahtjev zbog sudačkog imuniteta sutkinje od odgovornosti u njezinu profesionalnom svojstvu predsjedavajuće sutkinje u parničnom predmetu.

Sud je smatrao da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da nacionalne vlasti, u ispunjavanju svoje odgovornosti reguliranja vođenja parničnog postupka, nisu prešle granice svoje slobode procjene kad su podnositelju ograničile pristup sudu i da se može reći da je postojao razuman odnos razmjernosti između sudačkog imuniteta prilikom sprovođenja pravde i legitimnog cilja kojemu se težilo u javnom interesu. Sud je posebno istaknuo da je sudački imunitet pravna praksa koji postoji u nekom obliku u brojnim državama strankama Konvencije. Uspostavljena je radi dobiti javnosti, u čijem je interesu da su suci slobodni obavljati svoje funkcije neovisno i bez straha od posljedica, dok se stranke u sporu mogu zaštititi od sudačkih pogrešaka podnošenjem prigovora žalbenom sudu bez pribjegavanja tužbama za osobnu odgovornost. U skladu s time, Sud je prihvatio da se u ovom predmetu može smatrati da imunitet od odgovornosti koji je sutkinja uživala u vezi s njezinim postupanjem u profesionalnom svojstvu predsjedavajuće sutkinje u parničnom predmetu ima legitiman cilj, prije svega ostvarivanje interesa sprovođenja pravde.

Doktrina dojma

Dojam neovisnosti

[Findlay protiv Ujedinjene kraljevine](#)

25. veljače 1997.

Podnositelj zahtjeva, koji je služio u vojsci, prigovorio je da ga je vojni sud, koji ga je osudio na dvije godine zatvora, rasporedio na niže ustrojbeno mjesto gardista i udaljio iz službe, nije bio neovisni i nepristrani sud jer su, među ostalim, svi časnici imenovani u njegov sastav bili izravno podređeni časniku sazivatelju koji je ujedno obavljao i funkciju tužiteljstva.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da su, posebno zbog središnje uloge časnika sazivatelja u organizaciji vojnog suda, sumnje podnositelja zahtjeva u pogledu neovisnosti i nepristranosti suda koji je odlučivao u njegovu predmetu bile objektivno opravdane. Posebno je istaknuo da je časnik sazivatelj imao središnju ulogu u kaznenom progonu podnositelja zahtjeva i da je bio usko povezan s tijelima kaznenog progona na način da je, među ostalim, odlučivao o tome koje će se optužbe staviti na teret podnositelju, imenovao članove vijeća vojnog suda te tužitelja i branitelja i osigurao prisutnost svjedoka na suđenju. Stoga se otvorilo pitanje jesu li članovi

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

vijeća vojnog suda bili dovoljno neovisni o njemu i jesu li organizacijom suđenja ponuđena odgovarajuća jamstva u pogledu nepristranosti. U tom je pogledu Sud istaknuo da su svi članovi vijeća vojnog suda bili vojno osoblje koje je bilo činom podređeno časniku sazivatelju koji je, kao potvrđujući časnik, imao ovlasti i izmijeniti izrečenu kaznu.

Incal protiv Turske

9. lipnja 1998.

Podnositelj zahtjeva, koji je osuđen zbog sudjelovanja u pripremi letka koji potiče na mržnju i neprijateljstvo, posebno je ustvrdio da nije imao pošteno suđenje pred Sudom za nacionalnu sigurnost koji se, prema njemu, nije mogao smatrati neovisnim i nepristranim sudom.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da je podnositelj zahtjeva mogao imati legitimne bojazni da bi, zbog toga što je jedan od sudaca Suda za nacionalnu sigurnost bio vojni sudac, taj sud mogao dopustiti da na njega neprimjereno utječu razmatranja koja nisu imala nikakve veze s prirodom njegova predmeta i da je podnositelj stoga imao legitiman razlog sumnjati u neovisnost i nepristranost Suda za nacionalnu sigurnost. Posebno je istaknuo da je mogla postojati određena sumnja u neovisnost i nepristranost Državnog suda za sigurnost s obzirom na to da je dijelom bio sačinjen od vojnih časnika, a podnositelj je bio civilna osoba. Konkretno, Sud je pridao veliku važnost činjenici da se podnositelj zahtjeva, civil, morao pojaviti pred sudom koji je, pa makar i djelomično, bio sačinjen od pripadnika oružanih snaga. Ujedno je istaknuo da u tom pogledu čak i dojam može imati određenu važnost. Tu je u pitanju bilo povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju poticati u javnosti i prije svega, što se tiče kaznenog postupka, u optuženiku. Pri tome je stajalište optuženika važno, ali ne i odlučujuće za odluku o postojanju legitimnog razloga za bojazan da određeni sud nije neovisan ili nepristran. Ono što je odlučujuće jest mogu li se njegove sumnje smatrati objektivno opravdanim.

Vidi također: [Oleksandr Volkov protiv Ukrajine](#), presuda od 9. siječnja 2013.

Istovremeno obavljanje sudačkih dužnosti u istom predmetu

Ettl i drugi protiv Austrije

23. travnja 1987.

Podnositelji zahtjeva bili su poljoprivrednici čije je zemljište bilo predmet postupka okrupnjavanja. Prema njihovim tvrdnjama, poljoprivredna tijela pred kojima su se vodili relevantni postupci, od kojih se svako sastojalo od troje sudaca i pet državnih službenika, nisu predstavljala neovisne i nepristrane sudove.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da su Pokrajinski i Vrhovni odbor za reformu zemljišta, kojima su podnositelji zahtjeva podnijeli žalbe protiv brojnih odluka o okrupnjavanju koje su se odnosile na njihovo zemljište, bili neovisni i nepristrani sudovi. Istaknuo je da neovisnost i nepristranost članova sudaca nisu bile sporne. Što se tiče državnih službenika, njihovo sudjelovanje nije samo po sebi bilo protivno članku 6. stavku 1. Konvencije: Ustavom i relevantnim zakonodavstvom predviđena je njihova neovisnost, a javnim tijelima zabranjeno je da im daju bilo kakve upute u pogledu njihove sudačke dužnosti. Nadalje, podnositelji zahtjeva nisu tvrdili da su državni službenici koji su ispitivali njihov predmet primili bilo kakve upute u vezi s predmetom spora. Odbori su bili neovisni ne samo o izvršnoj vlasti, već i o strankama u predmetu, odnosno o predmetnim vlasnicima zemljišta. S obzirom na tu situaciju, hijerarhijske veze koje su postojale u drugim kontekstima između državnih službenika iz istog odjela unutar pokrajinske ili savezne državne službe kojoj su pripadali također nisu bile od značenja. Jednako tako, sudjelovanje državnih službenika koji su bili članovi odbora zbog svojeg iskustva u području agronomije, šumarstva i poljoprivrede nije moglo izazvati sumnje u pogledu neovisnosti i nepristranosti odbora. Oni su bili stručnjaci u svojim područjima, a sudjelovanje takvih stručnjaka potrebno je u predmetima koji se odnose na okrupnjavanje zemljišta jer se radi o postupku u kojem se javljaju vrlo složena pitanja.

McGonnell protiv Ujedinjene kraljevine

8. veljače 2000.

U postupku koji se odnosio na upotrebu pogona za pakiranje na poljoprivrednom zemljištu, podnositelj zahtjeva posebno je prigovorio nedostatku neovisnosti i nepristranosti Kraljevskog suda u Guernseyu zbog sudjelovanja sudskog izvršitelja u svojstvu suca Kraljevskog suda, pri čemu potonji dodatno obavlja zakonodavne i izvršne funkcije u Guernseyu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u ovom predmetu. Posebno je primijetio da stvarna nepristranost sudskog izvršitelja nije bila upitna u ovom predmetu: u predmetu je bila riječ o tome je li sudski izvršitelj ostavljao potreban dojam neovisnosti ili imao potrebnu objektivnu nepristranost. Primjenjujući taj test na ovaj predmet, Sud je istaknuo da je sudski izvršitelj prvotno bio osobno i izravno uključen u predmet jer je predsjedao zakonodavnim tijelom Guernseya (*States of Deliberation*) kad je donesen relevantni plan razvoja. Zatim je bio predsjednik Kraljevskog suda koji je odlučivao o podnositeljevoj žalbi u vezi s planom. Sud je utvrdio da je to gomilanje funkcija izazvalo sumnju u nepristranost sudskog izvršitelja prilikom zasjedanja u sastavu Kraljevskog suda.

Morel protiv Francuske

6. lipnja 2000.

Ovaj se predmet odnosio na ulogu stečajnog suca, prvo u predstečajnom postupku, a kasnije u postupku likvidacije trgovačkih društava u vlasništvu podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva posebno je tvrdio da stečajni sudac Trgovačkog suda nije bio nepristran na temelju toga što su stečajni suci intervenirali u razdoblju dok je društvo bilo pod nadzorom u fazi predstečajnog postupka, a onda su kasnije predsjedavali sudom u postupku likvidacije.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da bojazni podnositelja zahtjeva nisu bile objektivno opravdane. Posebno je istaknuo da se ne može smatrati da puka činjenica da je sudac već donosio odluke prije sudskog postupka sama po sebi opravdava bojazni u pogledu njegove nepristranosti. Ono što je važno su opseg i priroda radnji koje je sudac poduzeo prije suđenja. Isto tako, činjenica da sudac detaljno poznaje spis ne podrazumijeva nikakvu predrasudu s njegove strane koja bi spriječila da ga se smatra nepristranim pri donošenju meritorne odluke. Preliminarna analiza dostupnih informacija isto ne znači da je konačna analiza prejudicirana. Ono što je važno je da se ta analiza provede kada se donosi presuda i da se temelji na izvedenim dokazima i tvrdnjama razmatranima na raspravi. U podnositeljevu predmetu Sud nije utvrdio da su postojali ikakvi objektivni razlozi za uvjerenje da su priroda i razmjer dužnosti stečajnog suca u razdoblju nadzora (kojima se nastojalo osigurati redovno svakodnevno upravljanje trgovačkim društvima) doveli do ikakve predrasude u vezi s – posebnim – pitanjem o kojem je Trgovački sud morao odlučiti u pogledu održivosti plana podnositelja zahtjeva za nastavak poslovanja trgovačkih društava na kraju razdoblja nadzora i održivosti financijskih jamstava danih na ročištu.

Wettstein protiv Švicarske

21. prosinca 2000.

Podnositelj zahtjeva prigovorio je zbog nedostatka nepristranosti dvoje sudaca (odvjetnika koji su obavljali dužnost sudaca u nepunom radnom vremenu) u upravnom postupku u kojem je bio stranka. Suci su u odvojenom postupku postupali protiv podnositelja zahtjeva ili izravno kao odvjetnici ili putem partnera iz njihovih odvjetničkih ureda.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu pretpostavke nepristranosti suda. Posebno je istaknuo da, iako nije postojala materijalna veza između podnositeljeva predmeta i zasebnog postupka u kojem je dvoje odvjetnika postupalo u svojstvu zakonskih zastupnika, postupci su se vremenski preklapali jer je potonji postupak i dalje bio u tijeku pred Saveznim sudom kad je upravni postupak pokrenut, a završio je samo dva mjeseca prije donošenja presude Upravnog suda. Podnositelj zahtjeva mogao bi stoga imati razlog za zabrinutost da će ga sudac i dalje smatrati protivnom strankom i ta situacija može izazvati legitimne bojazni da sudac ne pristupa predmetu s potrebnom nepristranošću. Činjenica da je drugi kolega zastupao

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

stranku protivnu podnositelju u još jednom od postupaka, iako manje relevantna, mogla bi se smatrati potvrdom tih bojazni.

Vidi također, među ostalim: [Pabla Ky protiv Finske](#), presuda od 22. lipnja 2004.; [Mežnarić protiv Hrvatske](#), presuda od 15. srpnja 2005.; [Švarc i Kavnik protiv Slovenije](#), presuda od 8. veljače 2007.

[Fazli Aslaner protiv Turske](#)

4. ožujka 2014.

Ovaj se predmet odnosio na upravni postupak u kojem su suci turskog Vrhovnog upravnog suda bili uključeni u više navrata, u kontekstu uzastopnih revizija. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da su neki od sudaca koji su bili u sastavu vijeća odjela Vrhovnog upravnog suda, koji je ispitao i odlučio o njegovu predmetu, ujedno bili u sastavu Opće skupštine. Ustvrdio je da ti suci nisu mogli biti nepristrani jer su već iznijeli svoje mišljenje o osnovanosti predmeta.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da su se bojazni podnositelja zahtjeva u pogledu nepristranosti sastava Opće skupštine u ovom predmetu mogle smatrati objektivno opravdanima. Posebno je istaknuo da činjenica da su određeni suci prethodno formirali mišljenje nije sama po sebi bila dovoljna za zaključak da je to utjecalo na nepristranost opće skupštine upravnih odjela. Jednako tako, Sud je u ovom predmetu smatrao da broj ili (relativno nizak) udio sudaca na koje se odnosi pitanje objektivne nepristranosti nije bio odlučan i da kvantitativna razmatranja nisu utjecala na ispitivanje predmeta, s obzirom na to da nisu postojali nikakvi ozbiljni razlozi zbog kojih bi bilo apsolutno nužno da troje predmetnih sudaca sudjeluje u vijeću s pravom glasom. Osim toga, jedna sutkinja od troje navedenih sudaca predsjedala je skupštinom upravnih odjela u svojstvu zamjenice predsjednika Vrhovnog upravnog suda te je u skladu s time vodila rasprave za vrijeme odlučivanja, što je predstavljalo dodatnu okolnost koja narušava dojam nepristranosti.

Vidi također, među ostalim: [Toziczka protiv Poljske](#), presuda od 24. srpnja 2012.; [Kamenos protiv Cipra](#), presuda od 31. listopada 2017.

Dvojne funkcije određenih vrhovnih upravnih sudova

[Procola protiv Luksemburga](#)

28. rujna 1995.

Podnositeljica zahtjeva, mljekara osnovana kao poljoprivredno udruženje, posebno je prigovorila da Pravosudni odbor Državnog vijeća (*Conseil d'Etat*) nije bio neovisan i nepristran zbog toga što su neki članovi odbora koji su odlučivali o zahtjevu udruge podnositeljice za sudskim preispitivanjem ministarskih odluka o određivanju količina mlijeka prethodno dali svoje mišljenje o zakonitosti spornih odredbi.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da je podnositeljica imala legitimne razloge za bojazan da su se članovi Pravosudnog odbora osjećali vezani prethodno danim mišljenjem te da je ta sumnja sama po sebi, koliko god neznatno bilo njezino opravdanje, bila dovoljna da naruši nepristranost predmetnog suda. Sud je posebno istaknuo da je četvero članova Državnog vijeća obavljalo i savjetodavne i sudačke funkcije u istom predmetu. U kontekstu ustanove kao što je luksemburški Državni savjet, sama činjenica da su određene osobe uzastopno obavljale te dvije vrste funkcija u vezi s istim odlukama mogla je izazvati sumnju u pogledu strukturne nepristranosti te ustanove.

[Kress protiv Francuske](#)

7. lipnja 2001. (veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na prisutnost vladinog povjerenika (*commissaire du gouvernement*) tijekom vijećanja Državnog savjeta (*Conseil d'Etat*). Podnositeljica zahtjeva ustvrdila je da nije imala pošteno suđenje pred upravnim sudovima. Posebno je prigovorila da je činjenica da je vladin povjerenik bio prisutan tijekom vijećanja sudskog vijeća, koje je bilo zatvoreno za javnost, nakon što je ranije izjavio da bi njezinu žalbu trebalo odbiti, izazvala sumnju u pogledu nepristranosti tog suda.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije zbog prisutnosti

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

vladina povjerenika tijekom vijećanja sudskog vijeća, utvrdivši da mu je, bez obzira na priznatu objektivnost vladina povjerenika i činjenicu da nije glasovao, njegovo sudjelovanje na vijećanju moglo pružiti priliku da dodatno ojača svoje tvrdnje u korist jedne od strana u privatnosti sobe za vijećanje. Konkretno, Sud je još jednom istaknuo povećanu osjetljivost javnosti na pošteno djelovanje pravosudnog sustava i važnost koju treba pridati dojamu. Doduše, kao posljednja osoba koja je vidjela i proučila spis, vladin povjerenik mogao je odgovoriti na sva pitanja sudaca tijekom vijećanja. Međutim, trebalo je uspostaviti ravnotežu između te isključivo tehničke pomoći koja se pruža sudskom vijeću i višeg interesa stranke u postupku, kojoj je moralo biti zajamčeno da Vladin povjerenik neće moći svojom prisutnošću utjecati na ishod vijećanja. Francuski sustav u relevantno vrijeme nije pružao to jamstvo.

Vidi također: **Martinie protiv Francuske**, presuda (veliko vijeće) od 12. travnja 2006.

Kleyn i drugi protiv Nizozemske

6. svibnja 2003. (veliko vijeće)

Vidi odjeljak „Kriteriji neovisnosti“ > „Zakonom ustanovljeni sud“.

Sacilor-Lormines protiv Francuske

9. studenoga 2006.

Vidi odjeljak „Zakonska neovisnost“ > „Objektivna jamstva u pogledu karijere sudaca“ > „Imenovanja ili razrješenja od strane izvršne ili zakonodavne vlasti“.

UFC Que Choisir Côte d'Or protiv Francuske

30. lipnja 2009. (odluka o dopuštenosti)

U postupku koji se odnosio na željezničku prugu za velike brzine, udruga podnositeljica zahtjeva posebno je osudila nedostatak neovisnosti i nepristranosti Državnog vijeća (*Conseil d'Etat*). Konkretno, prigovorila je zbog nedostatka (strukturne) nepristranosti visokog suda koja je proizlazila iz činjenice da je Državno vijeće imalo i savjetodavne i pravosudne ovlasti te zbog načela „dvostruke zadaće“. Članovi tog suda na taj su način dovedeni u položaj da ispituju upravne akte o kojima su prethodno iznijeli svoje mišljenje. Sud je prigovore udruge podnositeljice zahtjeva proglasio **nedopuštenima** jer su očigledno neosnovani, utvrdivši da se njezine bojazni u pogledu neovisnosti i nepristranosti odjela koji je odlučivao o njezinu predmetu ne mogu smatrati objektivno opravdanima. Prema mišljenju Suda, radilo se u pitanju je li u okolnostima ovog predmeta Državno vijeće odavalo potreban dojam neovisnosti ili potrebne objektivne nepristranosti, pri čemu se podrazumijevalo da se ta pitanja moraju ispitati zajedno jer su pojmovi neovisnosti i objektivne nepristranosti usko povezani. S tim u vezi, Sud je uputio na svoju sudsku praksu, konkretno na presudu u predmetu *Sacilor-Lormines protiv Francuske* (vidi gore) u kojoj je istaknuo da činjenica da je Državno vijeće organski blisko izvršnoj vlasti nije dovoljna za utvrđivanje nedostatka neovisnosti te je presudio da su planovi za imenovanje i karijerni napredak članova Državnog vijeća bili u skladu s pretpostavkama članka 6. stavka 1. Sud je također istaknuo da, prvo, njegova zadaća nije općenito odlučivati o pitanju jesu li savjetodavne ovlasti Državnog savjeta bile spojive s njegovim pravosudnim ovlastima i pretpostavkama neovisnosti i nepristranosti koje su implicitne u takvim ovlastima i, drugo, da načelo diobe vlasti „općenito govoreći, nije odlučujuće“. Njegova je zadaća bila u svakom pojedinom predmetu utvrditi je li mišljenje visokog suda predstavljalo „neku vrstu predrasude“ u odnosu na presudu koja se preispituje, „koja dovodi do sumnje u pogledu ‚objektivne‘ nepristranosti sastava vijeća pri donošenju presude zbog sukcesivnog obavljanja savjetodavnih i pravosudnih funkcija“. Međutim, u ovom je predmetu u pogledu potonjeg i s obzirom na očitovanja stranaka, Sud presudio da je utvrđeno da nijedan član vijeća koje je odlučivalo o zahtjevu za poništenje dekreta nije prethodno sudjelovao u vijeću koje je donijelo mišljenje o tom tekstu.

Pravosudna ili upravna uloga javnih tužitelja**Vasilescu protiv Rumunjske**

22. svibnja 1998.

Ovaj se predmet odnosio na kontinuirano zadržavanje dragocjenosti koje je nezakonito oduzela *miliția* i na nemogućnost podnositeljice zahtjeva da ostvari pristup neovisnom sudu

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

nadležnom da naloži njihovo vraćanje. Rumunjski Vrhovni sud presudio je da, zbog toga što je njezin zahtjev za povratom imovine bio jednak žalbi protiv mjere kaznene istrage, državni odvjetnik ima isključivu nadležnost za rješavanje tog pitanja.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da se ne može smatrati da državni odvjetnik predstavlja neovisni sud prema kriterijima Konvencije i da podnositeljica stoga nije imala pristup sudu. Sud je posebno istaknuo da čak i kad, kao u ovom predmetu, županijski državni odvjetnik izvršava pravosudne ovlasti, on postupa kao član ureda glavnog državnog odvjetnika i podređen je prvo glavnom državnom odvjetniku, a zatim ministru pravosuđa. Nakon što je ponovio da samo ustanova koja ima punu nadležnost i ispunjava brojne pretpostavke, kao što je neovisnost o izvršnoj vlasti i o strankama, može biti opisana kao „sud“ u smislu članka 6. stavka 1., Sud je zaključio da ni državni odvjetnik ni glavni državni odvjetnik ne ispunjavaju te pretpostavke.

Medvedyev i drugi protiv Francuske

29. ožujka 2010. (veliko vijeće)

Podnositelji zahtjeva u ovom predmetu, koji su bili članovi posade teretnog broda registriranog u Kambodži, uhićeni su na otvorenom moru nakon što su francuske vlasti presrele njihov brod zbog sumnje na trgovanje drogom, nakon čega su izvedeni pred istražnog suca kad je njihov brod stigao do Francuske. Prigovorili su da su nezakonito lišeni slobode i da je njihovo izvođenje pred suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti predugo trajalo.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 5. stavka 1.** (pravo na slobodu i sigurnost) i da **nije došlo do povrede članka 5. stavka 3.** (pravo da osoba bude u najkraćem roku izvedena pred suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti) Konvencije u odnosu na podnositelje zahtjeva. Posebno je istaknuo da „tijelo sudbene vlasti“ mora pružiti potrebna jamstva u pogledu neovisnosti o izvršnoj vlasti i strankama, što isključuje njegovo naknadno miješanje u kazneni postupak u ime tijela kaznenog progona, te to tijelo mora imati ovlasti naložiti puštanje na slobodu nakon saslušanja pojedinca i ispitivanja zakonitosti i razloga za uhićenje i lišenje slobode.

Moulin protiv Francuske

23. studenoga 2010.

Podnositeljica zahtjeva, odvjetnica, uhićena je i smještena u policijski pritvor zbog sumnje da je povrijedila tajnost sudske istrage u predmetu trgovanja drogom. Po završetku policijskog pritvora izvedena je pred zamjenika javnog tužitelja koji je naložio da se podnositeljicu zadrži u zatvoru kako bi naknadno mogla biti izvedena pred istražne suce. Istražni suci su podigli optužnicu, a sudac nadležan za određivanje pritvora odredio joj je pritvor. Tvrdila je da nije bila u najkraćem roku izvedena pred suca ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 5. stavka 3.** (pravo da osoba bude u najkraćem roku izvedena pred suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti) Konvencije u odnosu na podnositeljicu zahtjeva. Posebno je istaknuo da su zamjenici javnih tužitelja, koji nisu bili nesmjernjivi, bili članovi tijela *ministere public* (tijela kaznenog progona) podređenih ministru pravosuđa, članu vlade, dakle, izvršnoj vlasti. Hijerarhijski odnos između ministra pravosuđa i tijela kaznenog progona u to je vrijeme bio predmet rasprave u Francuskoj i nije bilo na Sudu da zauzme stav u raspravi koja je bila u domeni domaćih vlasti. Sud je za vlastite potrebe zauzeo stav da, s obzirom na njihov status, javni tužitelji u Francuskoj ne ispunjavaju pretpostavku neovisnosti o izvršnoj vlasti koja je, kao i nepristranost, predstavljala jedno od jamstava svojstvenih autonomnom pojmu „tijela“. Nadalje, tijela kaznenog progona zakonom su ovlaštena voditi kaznene postupke u ime države. Tijela kaznenog progona bila su zastupljena u obliku nedjeljivog tijela pred svakim prvostupanjskim i žalbenim kaznenim sudom. Međutim, potrebna jamstva neovisnosti o izvršnoj vlasti i strankama sprječavala su to tijelo, konkretno, da intervenira protiv optuženika u naknadnom kaznenom postupku. To što u ovom predmetu zamjenik javnog tužitelja nije obavljao svoju dužnost u istom sudskom okrugu kao i dvoje istražnih sudaca nije bilo od velike važnosti; u ranijem predmetu Sud nije smatrao da je činjenica da je zamjenik javnog tužitelja, nakon što je produljio lišenje slobode, prenio sudski spis drugom

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

tijelu kaznenog progona, predstavljala uvjerljiv argument u tom smislu. U skladu s time, zamjenik javnog tužitelja, predstavnik tijela *ministère public*, nije ponudio jamstvo neovisnosti potrebno da bi ga se moglo opisati kao suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti u smislu te odredbe.

Odnos s drugim konvencijskim pravima

Načelo nepristranosti

De Cubber protiv Belgije

26. listopada 1984.

Podnositelj je tvrdio da kazneni sud koji je donio presudu o optužbama protiv njega nije predstavljao nepristrani sud jer je jedan od sudaca prethodno postupao kao istražni sudac u istom predmetu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da se nepristranost kaznenog suda podnositelju zahtjeva mogla činiti podložnom sumnji. Iako sam Sud nije imao razloga za sumnju u nepristranost člana sudbene vlasti koji je vodio preliminarnu istragu, priznao je da je njegova prisutnost u vijeću predstavljala razlog za legitimnu sumnju podnositelja zahtjeva. Sud je u ovom predmetu podsjetio da restriktivno tumačenje članka 6. stavka 1., posebice u pogledu poštovanja temeljnog načela nepristranosti sudova, ne bi bilo u skladu s ciljem i svrhom te odredbe, imajući na umu istaknuto mjesto koje pravo na pošteno suđenje zauzima u demokratskom društvu u smislu Konvencije.

Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala

6. studenoga 2018. (veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na stegovni postupak pokrenut protiv sutkinje koji je doveo do izricanja stegovnih kazni od strane Visokog sudbenog vijeća i na preispitivanje koje je proveo Vrhovni sud nakon podnesene žalbe. Podnositeljica zahtjeva posebno je ustvrdila da su postojali objektivni razlozi za sumnju u neovisnost i nepristranost Sudskog odjela Vrhovnog suda. Tvrdila je, među ostalim, da je predsjednik Visokog sudbenog vijeća ujedno bio i predsjednik Vrhovnog suda i da je u svojstvu predsjednika Vrhovnog sud svake godine imenovao članove *ad hoc* odjela koji je ispitivao žalbe podnesene protiv odluka Visokog sudbenog vijeća u stegovnim postupcima. Prema tvrdnjama podnositeljice, u takvim okolnostima *ad hoc* odjel nije bio odvojen od Visokog sudbenog vijeća i nije se takvim mogao doimati u očima javnosti.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu prigovora o navodnom nedostatku neovisnosti i nepristranosti Sudskog odjela Vrhovnog suda. Konkretno je smatrao da dvostruka uloga predsjednika Vrhovnog suda nije bila takva da izaziva sumnju u neovisnost i objektivnu nepristranost tog suda tijekom odlučivanja o žalbama podnositeljice protiv odluka Visokog sudbenog vijeća. Nadalje, uzimajući u obzir posebne okolnosti predmeta i jamstva kojima se Sudski odjel Vrhovnog suda nastojao zaštititi od vanjskih pritisaka, Sud je utvrdio da se bojazni podnositeljice nisu mogle smatrati objektivno opravdanim i da sustav koji je uspostavljen radi preispitivanja stegovnih odluka Visokog sudbenog vijeća, odnosno žalba Sudskom odjelu, nije doveo do povrede pretpostavke neovisnosti i nepristranosti na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije.

Vidi također, među ostalim: **Le Compte, Van Leuven i De Meyere protiv Belgije**, presuda od 23. lipnja 1981.; **Langborger protiv Švedske**, presuda od 22. lipnja 1989.; **Padovani protiv Italije**, presuda od 26. veljače 1993.; **Ferrantelli i Santangelo protiv Italije**, presuda od 7. kolovoza 1996.; **Castillo Algar protiv Španjolske**, presuda od 28. listopada 1998.; **Morel protiv Francuske**, presuda od 6. lipnja 2000.; **Wettstein protiv Švicarske**, presuda od 21. prosinca 2000.; **Cooper protiv Ujedinjene kraljevine**, presuda (veliko vijeće) od 16. prosinca 2003.; **Cianetti protiv Italije**, presuda od 22. travnja 2004.; **Mancel i Branquart protiv Francuske**, presuda od 24. lipnja 2010.; **Mutu i Pechstein protiv Švicarske**, presuda od 2. listopada 2018.; **Donev protiv Bugarske**, presuda od 26. listopada 2021.

Etičnost pravosuđa**Oberschlick protiv Austrije (br. 1)**

23. svibnja 1991.

Podnositelj zahtjeva, novinar, prigovorio je svojoj osudi za klevetu političara. Konkretno je tvrdio da su prvostupanjski i drugostupanjski postupak, koji su rezultirali njegovom osudom i kaznom, predstavljali povredu njegova prava na pošteno suđenje te je ustvrdio, među ostalim, da Žalbeni sud, kad je odlučivao o njegovu predmetu u drugom postupku, nije bio neovisan i nepristran sud jer je njime predsjedao isti sudac kao i u prvom postupku, a i druga dva suca žalbenog suda sudjelovala su u oba postupka.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu nepristranosti Žalbenog suda. Posebno je istaknuo da je domaćim pravilom propisano da se Žalbeni sud u ovakvim predmetima ne smije sastojati od sudaca koji su prethodno odlučivali u predmetu u prvom postupku, što pokazuje nastojanje nacionalne zakonodavne vlasti da ukloni sve razumne sumnje u pogledu nepristranosti dotičnog suda. Prema tome, nepoštovanje tog pravila značilo je da je podnositeljevu žalbu ispitivao sud čija je nepristranost u domaćem pravu prepoznata kao podložna sumnji. Sud je stoga u podnositeljevu predmetu presudio da su se i predsjednik i preostala dva člana Žalbenog suda trebali izuzeti po službenoj dužnosti.

Demicoli protiv Malte

27. kolovoza 1991.

Podnositelj zahtjeva, urednik političkog satiričnog časopisa, kojeg je zastupnički dom proglasio krivim za uvredljivo napadanje i omalovažavanje zastupnika, tvrdio je da u postupku pred zastupničkim domom nije imao pošteno suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da se nepristranost tijela nadležnog za odlučivanje u predmetnom postupku činila podložnom sumnji i da su bojazni podnositelja zahtjeva u tom pogledu bile opravdane. Posebno je istaknuo da je dvoje zastupnika čije je ponašanje u parlamentu kritizirano u spornom članku i koji su otvorili pitanje uvredljivog napada i omalovažavanja na njih pred zastupničkim domom sudjelovalo u postupku protiv optuženika, uključujući utvrđivanje krivnje i (osim jednog od njih koji je u međuvremenu preminuo) u izricanju kazne.

Vidi također, među ostalim: **H.B. protiv Švicarske (br. 26899/95)**, presuda od 5. travnja 2001.

Pravo na poštovanje privatnog života**M.D.U. protiv Italije**

28. siječnja 2003. (odluka o dopuštenosti)

U postupku koji se odnosio na porezni prijestup, podnositelj zahtjeva, koji je bio član političke stranke, tvrdio je posebno da vijeće Kasacijskog suda koje je odlučivalo o njegovoj žalbi nije predstavljalo nepristran sud zbog političkih mišljenja sudaca članova tog vijeća koja su bila u suprotnosti s njegovim mišljenjima.

Sud je prigovor proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan, utvrdivši da situacija kojoj podnositelj prigovara nije mogla sama po sebi opravdati bojazni u pogledu nepristranosti vijeća Kasacijskog suda koje je odlučivalo o njegovoj žalbi. Posebno je istaknuo da se u ovom predmetu bojazan u pogledu nedostatka nepristranosti temeljila na političkim mišljenjima dvoje sudaca koji su zasjedali u vijeću. Iako je istina da ta činjenica može izazvati sumnje žalitelja, te se sumnje ipak ne mogu smatrati objektivno opravdanima. Konkretno, Sud je smatrao da činjenica da je sudac imao različita politička uvjerenja, od optuženika nije mogla sama po sebi dovesti do sukoba interesa koji bi opravdao izuzimanje predmetnog suca. U podnositeljevu predmetu, međutim, nije postojao objektivni razlog za sumnju da su dotični suci smatrali da prisega koju su položili kad su imenovani na položaj sudaca nema prednost pred bilo kojim drugim društvenim ili političkim opredjeljenjem.

Ozpinar protiv Turske

19. listopada 2010.

Podnositeljica zahtjeva u ovom predmetu razriješana je sudačke dužnosti odlukom Vrhovnog sudbenog vijeća nakon stegovne istrage o, među ostalim, njezinu bliskom odnosu s nekoliko muškaraca, njezinu izgledu i njezinu učestalom kašnjenju na posao. Posebno je tvrdila da se njezin otkaz temeljio na aspektima njezina privatnog života.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 8.** (pravo na poštovanje privatnog života) Konvencije, utvrdivši da miješanje u privatni život podnositeljice nije bilo razmjerno legitimnom cilju kojemu se težilo u vezi s dužnosti sudaca da se ponašaju suzdržano kako bi očuvali svoju neovisnost i autoritet svojih odluka. Posebno je istaknuo da bi etičke dužnosti sudaca mogle zadirati u njihov privatni život kad bi svojim ponašanjem naštetili predodžbi ili ugledu pravosuđa. U predmetu podnositeljice, međutim, čak i ako su određeni aspekti ponašanja koje joj se pripisivalo možda opravdavali njezino razrješenje dužnosti, istraga nije potkrijepila te optužbe te su u istrazi uzete u obzir brojne njezine radnje koje nisu bile povezane s njezinom profesionalnom aktivnošću. Nadalje, nije joj pruženo puno jamstava u postupku koji se vodio protiv nje, dok svakom sucu kojem prijete razrješenje iz razloga povezanih s privatnim ili obiteljskim životom moraju biti pružena jamstva protiv proizvoljnosti, a posebno jamstvo da će se voditi kontradiktorni postupak pred neovisnim i nepristranim nadzornim tijelom. Takva su jamstva bila tim važnija u predmetu podnositeljice jer je ona razrješenjem automatski izgubila pravo baviti se pravom. Podnositeljica se pojavila pred Vijećem tek u trenutku kad je osporila razrješenje i nije prethodno primila izvješća inspektora ili iskaze svjedoka.

Xhoxhaj protiv Albanije (vidi odjeljak „Kriteriji neovisnosti“ > „Zakonom ustanovljeni sud“)

9. veljače 2021.

Podnositeljica zahtjeva, sutkinja Ustavnog suda koja je bila razriješana dužnosti po završetku postupka pokrenutog u vezi s njom, u okviru izvanrednog postupka za preispitivanje sposobnosti svih sudaca i javnih tužitelja u zemlji za obnašanje dužnosti, konkretno je prigovorila da je došlo do povrede njezina prava na poštovanje privatnog života zbog njezina nezakonitog i proizvoljnog razrješenja i doživotne zabrane ponovnog zapošljavanja u pravosudnom sustavu koja joj je izrečena.

Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 8.** (pravo na poštovanje privatnog života) Konvencije u predmetu podnositeljice. Posebno je utvrdio da je njezino razrješenje bilo razmjerno i da je zakonska doživotna zabrana ponovnog zapošljavanja u pravosudnom sustavu zbog teških etičkih povreda bila u skladu s ciljem osiguranja integriteta sudačke dužnosti i povjerenja javnosti u pravosudni sustav i da stoga nije dovelo do povrede podnositeljičinih prava iz članka 8.

Vidi također, novije: **Samsin protiv Ukrajine**, presuda od 14. listopada 2021.

Zahtjevi u tijeku**Tuleya protiv Poljske (br. 21181/19)**

Vlada Poljske obaviještena je o zahtjevima 1. rujna 2020.

Ovaj predmet proizlazi iz novog stegovnog režima za suce u Poljskoj. Podnositelj zahtjeva, poznati sudac, tvrdi da je sedam stegovnih postupaka koji su 2018. pokrenuti protiv njega dovelo u pitanje njegov ugled.

Sud je obavijestio poljsku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članka 8. (pravo na poštovanje privatnog života), članka 13. (pravo na djelotvoran pravni lijek) i članka 10. (sloboda izražavanja) Konvencije.

Sloboda vjeroispovijedi**Pitkevich protiv Rusije**

8. veljače 2001. (odluka o dopuštenosti)

Ovaj se predmet odnosio na razrješenje sutkinje, pripadnice Crkve žive vjere koja je dio Ruskog saveza evangeličkih kršćanskih crkvi jer je navodno zlorabila svoj položaj u svrhu prozelitizma. Podnositeljica je tvrdila da nikad nije zlorabila svoj položaj na način da je neprimjereno iznosila svoje stavove te da se legitimno služila svojim vjerskim i moralnim

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

načelima kako bi joj pomogli u rješavanju predmeta.

Sud je prigovor podnositeljice proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan, utvrdivši da se, općenito, jasno čini da je podnositeljica prekršila svoje zakonske obveze u svojstvu sutkinje i da je narušila dojam nepristranosti koju svaki sudac mora poticati u javnosti. Stoga, dopuštajući određenu slobodu procjene u tom pogledu, razlozi koje su navele vlasti bili su dovoljni da opravdaju miješanje. Sud je posebno istaknuo da je podnositeljica zahtjeva bila razriješena jer je izrazila svoje vjersko uvjerenje dok je obavljala svoju pravosudnu funkciju, što je predstavljalo miješanje u njezinu slobodu izražavanja. Međutim, ta je mjera bila propisana zakonom i težila je legitimnim ciljevima zaštite prava drugih i očuvanja autoriteta pravosuđa. Nadalje, što se tiče razmjernosti miješanja u ovom predmetu, konkretno ništa u spisu ne ukazuje na to da vlasti nisu postupale kompetentno ili u dobroj vjeri pri utvrđivanju činjenica. Na temelju brojnih svjedočanstava i prigovora državnih dužnosnika i privatnih osoba, utvrđeno je da je podnositeljica, među ostalim, vrbovala kolege istog vjerskog uvjerenja, otvoreno molila tijekom ročišta i obećavala određenim strankama u postupku povoljan ishod njihova predmeta ako se pridruže njezinoj vjerskoj zajednici. Osim toga, te su aktivnosti uzrokovale odgode u predmetima i brojne prigovore protiv nje. Utvrđeno je da je takvo ponašanje protivno zahtjevima sudačke dužnosti i dovelo je do njezina razrješenja. Razlozi za njezino razrješenje odnosili su se isključivo na njezine službene aktivnosti, a ne na privatno izražavanje njezinih stavova.

Sloboda izražavanja

Sloboda izražavanja članova sudbene vlasti

Albayrak protiv Turske

31. siječnja 2008.

Ovaj se predmet odnosio na stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva koji je radio kao sudac jer je, među ostalim, čitao pravne publikacije PKK-a (Kurdistanska radnička stranka, protuzakonita oružana organizacija) i gledao televizijski kanal pod kontrolom PKK-a. Podnositelj je zaniijekao sve optužbe, tvrdeći da je vjerovao u temeljna načela države i da joj je vjerno služio. Podnositelj je posebno prigovorio da je stegovna sankcija koja mu je izrečena predstavljala povredu njegova prava na slobodu izražavanja.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije u pogledu podnositelja zahtjeva. Posebno je utvrdio da u spisu nije bilo indicija koje bi ukazivale na to da ponašanje podnositelja zahtjeva nije bilo nepristrano te je utvrdio da su turske vlasti pridale veliku važnost činjenici da je podnositelj zahtjeva pratio ili pokušao pratiti medije povezane s PKK-om. Sud je stoga smatrao da miješanje u pravo podnositelja na slobodu izražavanja nije bilo utemeljeno na dostatnim razlozima ni nužno u demokratskom društvu.

Eminağaoğlu protiv Turske

9. ožujka 2021.

Ovaj se predmet odnosio na izricanje stegovne sankcije (premještaj na drugo mjesto rada) protiv pravosudnog službenika, o kojoj je odlučilo Vijeće sudaca i tužitelja, zbog izjava i kritika koje je iznio u medijima o određenim medijskim vrlo popraćenim sudskim predmetima. Podnositelj je u relevantno vrijeme bio i predsjednik udruženja sudaca i tužitelja *Yarsav*.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije u pogledu podnositelja zahtjeva. Osobito s obzirom na činjenicu da je postupak odlučivanja koji je primijenjen u ovom predmetu bio izrazito manjkav i podnositelju nije pružio jamstva koja su bila neophodna s obzirom na njegov status pravosudnog službenika i predsjednika udruženja sudaca i tužitelja, Sud je utvrdio da sporna ograničenja prava podnositelja na slobodu izražavanja nisu bila popraćena djelotvornim i odgovarajućim mjerama zaštite od zloupotrebe. Sud je također presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u ovom predmetu, zbog povrede načela da predmet mora ispitati zakonom ustanovljeni sud. Nadalje je presudio da je došlo do **povrede članka 8.** (pravo na poštovanje privatnog života) Konvencije u pogledu upotrebe, u stegovnoj istrazi, snimaka telefonskih razgovora podnositelja zahtjeva koje su pribavljene u okviru kaznene istrage.

Miroslava Todorova protiv Bugarske

19. listopada 2021.

Ovaj se predmet odnosi na dva stegovna postupka protiv podnositeljice zahtjeva koja je bila sutkinja i predsjednica glavnog profesionalnog udruženja sudaca u Bugarskoj (BUJ) u relevantno vrijeme. U okviru tih postupaka Vrhovno sudbeno vijeće naložilo je smanjenje njezine plaće, a zatim i njezino razrješenje zbog odgoda u rješavanju njezinih predmeta. Međutim, Vrhovni upravni sud ukinuo je odluku Vrhovnog sudbenog vijeća o njenom razrješenju, a podnositeljica je naposljetku sankcionirana dvogodišnjim radom na nižem radnom mjestu. Podnositeljica je posebno tvrdila da su stegovni postupci pokrenuti zbog njezinih izjava u svojstvu predsjednice BUJ-a.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije u pogledu podnositeljice zahtjeva, utvrdivši da domaće vlasti nisu uz odluku navele relevantne i dostatne razloge kojima bi objasnile zašto su stegovni postupci i sankcije izrečene podnositeljici bile nužne i razmjerne legitimnim ciljevima kojima se težilo u ovom predmetu te je presudio da te mjere nisu bile „nužne u demokratskom društvu“. Dodao je da to utvrđenje ne isključuje mogućnost kaznenog progona sudaca zbog povrede profesionalne dužnosti nakon ostvarivanja slobode izražavanja, pod uvjetom da se ne može posumnjati da takvo postupanje predstavlja odmazdu zbog ostvarivanja tog temeljnog prava. Kako bi se otklonila svaka sumnja u vezi s tim, domaće vlasti morale su utvrditi da su se tim postupcima isključivo nastojali ostvariti jedan ili više legitimnih ciljeva navedenih u drugom stavku članka 10. Sud je ujedno presudio da je došlo do povrede članka 18. (granice primjene ograničenja prava) u vezi s člankom 10. Konvencije, utvrdivši da, uzimajući u obzir sve činjenice predmeta i neovisno o činjenici da je razrješenje podnositeljice u konačnici ukinuo Vrhovni upravni sud, glavna svrha stegovnih postupaka protiv podnositeljice i sankcija koje joj je izreklo Vrhovno sudbeno vijeće nije bila osigurati poštovanje rokova za okončanje predmeta, već kazniti i zastrašiti podnositeljicu zbog njezina kritiziranja Vrhovnog sudbenog vijeća i izvršne vlasti. Međutim, Sud je presudio da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u ovom predmetu zbog nepostojanja dokaza o nedostatku neovisnosti ili nepristranosti Vrhovnog upravnog suda. Sud je ujedno presudio da je došlo do **povrede članka 18.** (granice primjene ograničenja prava) **u vezi s člankom 10.** Konvencije, utvrdivši da, uzimajući u obzir sve činjenice predmeta i neovisno o činjenici da je razrješenje podnositeljice u konačnici ukinuo Vrhovni upravni sud, glavna svrha stegovnih postupaka protiv podnositeljice i sankcija koje joj je izreklo Vrhovno sudbeno vijeće nije bila osigurati poštovanje rokova za okončanje predmeta, već kazniti i zastrašiti podnositeljicu zbog njezina kritiziranja Vrhovnog sudbenog vijeća i izvršne vlasti. Međutim, Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u ovom predmetu zbog nepostojanja dokaza o nedostatku neovisnosti ili nepristranosti Vrhovnog upravnog suda.

Kozan protiv Turske1. ožujka 2022.³

Ovaj se predmet odnosio na stegovnu sankciju (opomenu) izrečenu podnositelju zahtjeva, sucu u aktivnoj službi, jer je u svibnju 2015. u privatnoj Facebook grupi podijelio novinski članak pod naslovom „Sudska rehabilitacija za zatvaranje istrage o 17. prosincu, razrješenje zbog provođenja istrage“, pri čemu sam nije objavio nikakav komentar. Podnositelj zahtjeva posebno je ustvrdio da je opomena ograničila njegovu slobodu primanja i širenja informacija.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije, utvrdivši da stegovna sankcija izrečena podnositelju zahtjeva nije ispunjavala prijeku društvenu potrebu i da stoga nije predstavljala mjeru koja je bila „nužna u demokratskom društvu“. Posebno je istaknuo da je novinski članak o kojemu je riječ bio dio rasprave od posebnog interesa za članove sudbene vlasti jer se odnosio na nepristranost i neovisnost sudaca o izvršnoj vlasti u pogledu događaja povezanih s postupkom zbog sumnje na korupciju iz razdoblja od 17. do 25. prosinca 2013. i na protivljenje Vlade tom postupku. Činjenica da je sudac sa svojim kolegama podijelio određena stajališta izražena u medijima

³ Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije.

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

o neovisnosti pravosudnog sustava i omogućio im da odgovore svojim komentarima nužno je bila dio njegove slobode širenja ili primanja informacija u ključnom području njegova profesionalnog života. Sud je ujedno primijetio da vijeće sudaca i tužitelja nije na odgovarajući način uspostavilo ravnotežu između podnositeljeve slobode izražavanja s jedne strane i njegove diskrecijske dužnosti kao suca s druge strane. Naposljetku, ponovio je da je Vijeće nesudsko tijelo i da postupak pred njegovim sudskim vijećem i plenarnom skupštinom ne pruža jamstva sudskog preispitivanja. U ovom je predmetu Sud također smatrao da je došlo do **povrede članka 13.** (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije **u vezi s člankom 10.**, utvrdivši da podnositelj nije imao na raspolaganju nikakvo sudsko pravno sredstvo protiv mjere koju je Vijeće primijenilo na njega.

Vidi također, među ostalim: **Wille protiv Lihtenštajna**, presuda (veliko vijeće) od 28. listopada 1999.; **Toni Kostadinov protiv Bugarske**, presuda od 27. siječnja 2015.; **Baka protiv Mađarske**, presuda (veliko vijeće) od 26. lipnja 2016.

Nužna suzdržanost

Buscemi protiv Italije

16. rujna 1999.

Ovaj se predmet odnosio na opetovano odbijanje Suda za mlade da povjeri dijete na čuvanje i odgoj ocu. Podnositelj zahtjeva posebno je prigovorio zbog pristranosti predsjednika Suda za mlade i štete nanesene njegovu ugledu i njegovu obiteljskom životu zbog izjava koje je on dao medijima.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da su javne izjave predsjednika Suda za mlade bile takve da su objektivno opravdale bojazni podnositelja zahtjeva u pogledu nepristranosti suca. Posebno je istaknuo da obveza nepristranosti od pravosudnih tijela zahtijeva da budu maksimalno diskretni u pogledu predmeta kojima se bave, čak i kad su isprovocirani.

Čivinskaitė protiv Litve

15. rujna 2020.

Ovaj se predmet odnosi na stegovni postupak protiv podnositeljice zahtjeva, više tužiteljice, jer nije ispravno obavila svoje dužnosti u medijski popraćenoj eksponiranoj istrazi o navodnom seksualnom zlostavljanju djeteta. Postupak je doveo do degradacije na niže radno mjesto. Podnositeljica je tvrdila da stegovni postupak protiv nje i odluke upravnog suda nisu bile poštene zbog političkog i medijskog miješanja u njezin predmet.

Sud je presudio da nije došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u pogledu podnositeljice zahtjeva. Konkretno, nije utvrdio da ima ikakvih razloga vjerovati da su neovisnost i nepristranost upravnih sudova bile ugrožene javnim izjavama državnih dužnosnika i političara ili medijskim izvještavanjem o predmetu. Nadalje, ništa u spisu predmeta nije navelo Sud da posumnja u sveukupnu poštenost postupka pred litavskim sudovima.

Vidi također: **Salaman protiv Ujedinjene kraljevine**, odluka o dopuštenosti od 15. lipnja 2000.

Lavents protiv Latvije

28. studenoga 2002.

Podnositelj zahtjeva, bivši poduzetnik, tvrdio je da je optužbe za kazneno djelo koje su mu stavljene na teret ispitao sud koji nije pružao nikakvo jamstvo neovisnosti i nepristranosti. Konkretno, nacionalni mediji objavili su izjave predsjednice Vijeća Regionalnog suda koji je postupao u predmetu, u kojima je iznijela svoje mišljenje o brojnim zahtjevima podnositelja da se izuzme iz predmeta i o osnovama obrane koju su pripremili odvjetnici podnositelja, za koje je tvrdila da ih ne razumije.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da sud koji je ispitivao predmet podnositelja zahtjeva nije bio nepristran. Posebno je istaknuo da je u svojim izjavama objavljenima u medijima predsjednica vijeća Regionalnog suda koji je postupao u predmetu kritizirala način obrane podnositelja zahtjeva. Ujedno je iznijela predviđanja o ishodu predmeta i odbacila je mogućnost potpunog oslobođenja podnositelja. Štoviše, izrazila je čuđenje podnositeljevom ustrajnošću u izjašnjavanju da nije kriv po

Informativni letak – Neovisnost pravosudnog sustava

svim točkama optužnice i predložila da dokaže svoju nevinost. Prema mišljenju Suda takve izjave ne predstavljaju samo negativnu ocjenu podnositeljeva predmeta već se radi o zauzimanju konačnog stava o ishodu predmeta pri čemu se jasno daje prednost proglašenju optuženika krivim. Osim razloga koji su naveli sutkinju da izrazi svoja stajališta na taj način, Sud je zaključio da njezine izjave nisu bile u skladu sa zahtjevima članka 6. stavka 1. Konvencije, a podnositelj je imao vrlo utemeljene razloge za bojazan da sutkinja nije nepristrana.

Kritika/kleveta sudaca i ugled pravosuđa

De Haes i Gijssels protiv Belgije

24. veljače 1997.

Ovaj se predmet odnosio na presudu protiv podnositelja zahtjeva, dvoje novinara, zbog klevete sudaca (*magistrats*). Podnositelji zahtjeva posebno su tvrdili da je presudama protiv njih povrijeđeno njihovo pravo na slobodu izražavanja i da nisu imali pošteno suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije, utvrdivši da, uzimajući u obzir ozbiljnost okolnosti predmeta i pitanja o kojima je riječ, nužnost miješanja u ostvarivanje slobode izražavanja podnositelja zahtjeva nije dokazana, osim u pogledu aluzije na prošlost oca jednog od predmetnih sudaca. Sud je posebno ponovio da mediji imaju bitnu ulogu u demokratskom društvu. Iako mediji ne smiju prijeći određene granice, posebice u pogledu ugleda i prava drugih, njihova je zadaća, međutim, širiti, na način koji je u skladu s njihovim obvezama i odgovornostima, informacije i ideje o svim pitanjima od javnog interesa, uključujući pitanja koja se odnose na funkcioniranje pravosudnog sustava. Nadalje je istaknuo da sudovi, kao jamci pravde, koji imaju temeljnu ulogu u državi utemeljenoj na vladavini prava, moraju uživati povjerenje javnosti. U skladu s time, potrebno ih je štiti od destruktivnih napada koji su neutemeljeni, osobito s obzirom na činjenicu da suci podliježu diskrecijskoj dužnosti koja ih sprječava da odgovore na kritiku. Ovdje je, kao i u drugim pitanjima, ponajprije na nacionalnim vlastima da utvrde potrebu za miješanjem u ostvarivanje slobode izražavanja. Međutim, Sud je istaknuo da ono što odlučite poduzeti u vezi s time podliježe nadzoru Europskog suda koji obuhvaća i zakonodavstvo i odluke kojima se ono primjenjuje, čak i kada ih donosi neovisni sud. Iako su komentari podnositelja zahtjeva u ovom predmetu nedvojbeno bili izrazito kritični, ipak su se činili razmjernima uznemirenosti i ogorčenju koje su izazvale teme iz njihovih članaka. Sud je također presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije, utvrdivši da je povrijeđeno načelo jednakosti stranaka u postupku u odnosu na podnositelje zahtjeva.

Previti protiv Italije

8. prosinca 2009. (odluka o dopuštenosti)

U kontekstu medijski vrlo popraćenom predmeta koji se odnosio na upravljanje velikom grupacijom za proizvodnju kemikalija podnositelj zahtjeva, odvjetnik i istaknuta figura u nacionalnoj politici, optužen je za podmićivanje suca i osuđen na kaznu zatvora. Podnositelj je prigovorio zbog kaznenog postupka koji se vodio protiv njega, a posebno je tvrdio da domaći sudovi nisu bili nepristrani.

Sud je zahtjev proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan. Posebno je istaknuo da je nepristranost ili nedostatak nepristranosti sudaca, u i fazi istrage i u fazi suđenja, bila izvor kontroverzi tijekom cijelog domaćeg postupka i da je bila predmetom kontinuirane javne rasprave u Italiji. Podnositelj zahtjeva smatrao je da je njegovo suđenje bilo obilježeno ideološkim predrasudama zbog njegova političkog angažmana. Tvrdio je da su se ljevičarski elementi talijanske nacionalne pravne službe javno usprotivili nacrtu zakona koji bi mogao povoljno utjecati na njegov položaj pred sudovima. Osim toga, neki pripadnici nacionalne pravne službe uključeni u njegov predmet bili su ljevičarski ili ekstremni ljevičarski aktivisti te su opetovano iskazivali svoju averziju prema njemu. Sud je zauzeo stav da, iako bi bilo bolje da su dotični članovi nacionalne pravne službe bili oprezniji u svojim javnim komentarima, nije bilo dokaza o postojanju pristranosti u odnosu na podnositelja zahtjeva. Slično tome, nije bilo dokaza da su njihova ideološka uvjerenja prevladala nad prisegom nepristranosti koju su položili pri preuzimanju dužnosti.

Morice protiv Francuske

23. travnja 2015. (veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na osudu podnositelja zahtjeva, odvjetnika, za suučesništvo s novinarima u kleveti istražnih sudaca.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije, utvrdivši da se presuda protiv podnositelja za suučesništvo u kleveti mogla smatrati nerazmjernim miješanjem u njegovo pravo na slobodu izražavanja. Posebno je istaknuo da sporne primjedbe podnositelja zahtjeva nisu predstavljale izrazito štetne i u osnovi neutemeljene napade na postupanje suda, već se radilo o kritikama istražnih sudaca u okviru rasprave o pitanju od javnog interesa u vezi s funkcioniranjem pravosudnog sustava, u kontekstu predmeta koji je od samog početka bio široko medijski popraćen. Iako se te primjedbe doista mogu smatrati oštima, ipak se radilo o vrijednosnim prosudbama s dostatnom činjeničnom osnovom. Sud je također presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** Konvencije u ovom predmetu, utvrdivši da su ovdje postojale ozbiljne sumnje u pogledu nepristranosti Kasacijskog suda i da su se bojazni podnositelja zahtjeva u vezi s time mogle smatrati objektivno opravdanima.

Dopuštena ograničenja slobode okupljanja i udruživanja**Maestri protiv Italije**

17. veljače 2004. (veliko vijeće)

Podnositelj zahtjeva, sudac, posebno je prigovorio da je odluka Nacionalnog pravosudnog vijeća koju je potvrdio Kasacijski sud i kojom mu je izrečena stegovna sankcija u obliku opomene jer je bio slobodni zidar u razdoblju od 1981. do ožujka 1993. dovela do povrede njegova prava na slobodu okupljanja i udruživanja.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 11.** (sloboda udruživanja) Konvencije, utvrdivši da miješanje u podnositeljevo pravo na slobodu udruživanja nije bilo predvidljivo i stoga nije bilo propisano zakonom. Posebno je istaknuo da, iako je Nacionalno pravosudno vijeće 1990. donijelo uredbu o nespojivosti sudačke dužnosti s članstvom u slobodnim zidarima, rasprava pred Vijećem nastojala je stvoriti, a ne riješiti problem. Nadalje, tekst uredbe nije bio dovoljno jasan da bi podnositelju zahtjeva, unatoč tome što je sudac, omogućio da shvati da bi njegovo članstvo u masonskoj loži moglo dovesti do izricanja sankcija protiv njega. S obzirom na to, nije ispunjen ni uvjet predvidljivosti. Ocjena suda naposljetku je potvrđena činjenicom da je samo Nacionalno pravosudno vijeće smatralo potrebnim vratiti se na to pitanje u srpnju 1993. i jasno izjaviti da obnašanje sudačke dužnosti nije bilo spojivo s članstvom u slobodnim zidarima.

Kontakt za medije:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08

Za ovaj prijevod, koji se objavljuje u dogovoru s Vijećem Europe i Europskim sudom za ljudska prava, odgovoran je isključivo Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.